

Notulen raadsvergadering

Notulen van de raadsvergadering van 8 en 15 december 2016

Notulen van de raadsvergadering van 8 en 15 december 2016 (ochtendzitting van 8 december 2016)

Voor de agenda wordt verwezen naar volgnummer 18.

Voorzitter: de heer ing. A. Aboutaleb, met dien verstande dat het voorzitterschap van 11.57 uur tot 12.23 uur is waargenomen door de heer drs. A.N. Molenaar, eerste vicevoorzitter.

Tegenwoordig zijn 35 leden, namelijk de heer B. van Schaik, mevrouw G.J.V. Eeuwijk, de heren drs. G.J.M. Vreugdenhil RA, B.J. van Rij en N. El Ouali, mevrouw I. van Winden, de heren M.G.J. van Elck en S.J. Sies, mevrouw J. Strörmann, de heer M. Heijmen, mevrouw L.C. Bruijn en mevrouw A.A. Radjkoemar, de heren L.P.M. de Kleijn, G.J. Engberts, R. Buijt (vanaf 15.00 uur), J.C. Gonçalves en L. Sörensen, mevrouw I.E. Hoogveld, mevrouw P.M. Wijntuin, de heren N. Berndsen en S.J.J. Schampers, mevrouw J. Bokhove, de heren mr. drs. R.C.J. de Roon, A.S. Mosch, A. Peksert, S. de Langen en drs. T. Yazir, mevrouw drs. A.J.M. Laan, de heren drs. P.J. Verveen, drs. A.N. Molenaar, J.W. Verheij, P.R. Schol, R.T.J. van der Velden, mevrouw E.C. Eskes en de heer S. Kroon

Namens het college zijn tegenwoordig de heren H.M. de Jonge, drs. P.J. Langenberg, drs. R.E. Schneider, M.J.W. Struijvenberg en drs. A.L.H. Visser.

Afwezig met kennisgeving: wethouder drs. B.J. Eerdmans en de raadsleden

Griffier: de heer drs. J.M. van Midden.
I. Opening en mededelingen.

De **VOORZITTER**. Dames en heren, goedemorgen. Mag ik u verzoeken uw plaatsen in te nemen? Ik open deze vergadering. Ik heet de leden van de gemeenteraad van harte welkom. Ook welkom aan degenen die de vergadering vanaf de publieke tribune zouden kunnen volgen. Die zijn er echter niet. Waarschijnlijk zijn er wel een heleboel mensen die thuis de raadsvergadering volgen. De vertegenwoordigers van de media, onze medewerkers, hartelijk welkom. Mij is op basis van de presentielijst gemeld dat we minstens 23 raadsleden in huis hebben. Daarmee hebben we een quorum en is deze vergadering rechtsgeldig.

Van een aantal leden heb ik bericht van verhindering ontvangen voor een deel van de vergadering, doordat deze vergadering aanvankelijk als actualiteitenraad op de agenda stond. Een aantal heeft zich niet zo snel voor de hele dag kunnen vrijmaken.

Wethouder Eerdmans is wegens ziekte afwezig. Wethouder Langenberg komt iets later. Wethouder Visser zal om 15.15 uur de vergadering verlaten in verband met de Dag van de Haven. De raad gaat natuurlijk altijd voor. Tot slot heeft uw voorzitter tussen 12.00 en 13.00 uur een ontmoeting met de hulpverleners die ook dit jaar weer met Oud en Nieuw paraat staan. Zoals u weet, hebben we een belangrijke voetbalwedstrijd waarover de driehoek aan het einde van de middag moet vergaderen. Als het nodig is, zal de vicevoorzitter de vergadering voortzetten.

Mevrouw **LAAN** (vvd). Mijnheer de voorzitter, van de orde. Wie zijn al die raadsleden die er vandaag niet zijn? Daar ben ik wel nieuwsgierig naar.

De **VOORZITTER**. Ik heb geen lijst met namen. U kunt het om u heen zien. Mevrouw Laan, u kunt volgens mij om u heen zien wie er niet is vandaag.

Mevrouw **LAAN** (vvd). Mijnheer de voorzitter, wij proberen allemaal ons best te doen om hier te zijn. Het moet allemaal op een dag met stoom en kokend water. Ik hoef niet per se namen en rugnummers, maar het is in het presidium besproken en een grote meerderheid wilde vandaag vergaderen. Volgens mij is er nu net een quorum. Waarom kon het niet op een moment dat er veel meer mensen konden? Onze fractie is nu niet compleet. Dat vinden we heel spijtig. Daar hebben we een heel vervelende discussie over gehad met elkaar. Blijkbaar kan het allemaal toch zo maar. Iemand voegt het blijkbaar in. Ik vind het een vreemde gang van zaken. Het voelt gewoon niet goed.

De **VOORZITTER**. Het is een opmerking van uw kant in de richting van uw collega's.

De heer **VAN RIJ** (Ir). Mijnheer de voorzitter, ik kan melden dat op dit moment de heer Buijt er nog niet is. Hij komt wat later. De heer Wilson is niet aanwezig. Mevrouw Hoogwerf niet, de heer Vreugdenhil is wel in het pand aanwezig en komt wat later. De heer Anfal is niet aanwezig en mevrouw Van der Stel is nog niet aanwezig.

De heer **SCHAMPERS** (d66). Van D66 is iedereen er. Mevrouw Eeuwijk is er, de heer Kroon is er, de heer De Roon is er, de heer Berndsen is er, de heer Verveen is er en de heer Schampers is er.

De **VOORZITTER**. Het punt van mevrouw Laan is gemaakt. We gaan naar agendapunt 2.

II Vaststelling van de agenda voor de raadsvergadering van 8 en 15 december.

De **VOORZITTER**. Zoals u weet is de vergadering van vandaag en van 15 december een en dezelfde vergadering. Aan het einde van de vergadering van vandaag zal ik niet sluiten maar schorsen.

Ik stel voor om vandaag alleen de agenda vast te stellen voor zover deze betrekking heeft op de onderdelen die wij vandaag behandelen, zoals is afgesproken in het presidium. Volgende week zullen wij bij aanvang van de voortgezette vergadering de agenda voor die dag vaststellen. Volgende week zullen daarbij ook de verzoeken om beraadslaging die zijn ingediend aan de orde komen. Ik geef in overweging om uit te gaan van drie uur spreektijd voor vandaag, zoals in het presidium is besproken. U kunt zich daarin vinden? Dat is het geval.

De spreektijd wordt vastgesteld op drie uur.

Het presidium heeft voorts besloten om vandaag geen stemmingen te houden. Indien zich sprekers melden bij een van de huishoudelijke agendapunten, zal dat punt doorschuiven naar de voortgezette vergadering van 15 december 2016. Aldus besloten.

III Vaststelling van de notulen van de raadsvergadering van 27 oktober 2016.

De **VOORZITTER**. Mag ik ervan uitgaan dat we de notulen kunnen arresteren? Dat is het geval.

De notulen worden ongewijzigd gearresteerd.

IV Mededeling van ingekomen stukken met betrekking tot de raad en de commissies, zoals genoemd op de digitale doorlopende lijst 47 en 48.

De **VOORZITTER**. Kunt u zich vinden in de voorgestelde wijze van afdoening? Dat is het geval. Aldus besloten.

Va. Bekrachtiging van de geheimhouding overeenkomstig artikel 25 van de Gemeentewet van de bijlagen bij de brief van het college van burgemeester en wethouders, inzake haalbaarheidsstudie Feyenoord City en mobiliteitsplan Feyenoord City.

Mevrouw **LAAN** (vvd). Mijnheer de voorzitter, een punt van orde. Over dit voorstel moet gestemd worden, dus ik ga ervan uit dat dit volgende week gebeurt.

De **VOORZITTER**. Dat klopt, dat heb ik net gezegd.

De heer **VERVEEN** (d66). Sorry, u was nog bezig. Ik wilde inhoudelijk reageren op dit onderwerp.

De **VOORZITTER**. Mevrouw Laan zegt dat over het voorstel gestemd moet worden. Ik heb net in zijn algemeenheid aangegeven dat alle stemmingen volgende week plaatsvinden. We lopen echter wel de agenda door.

Mevrouw **LAAN** (vvd). Dat kan, maar voor de procedure merk ik het volgende op. U hebt net ook laten stemmen over de vaststelling van de verslagen.

De **VOORZITTER**. Ik ben er eerlijk gezegd van uitgegaan dat dit routinezaken zijn, omdat de notulen ook aan de raad worden voorgelegd. Zuiver op de graat hebt u volstrekt gelijk, maar in de geest van wat we vandaag willen, vind ik het een beetje "too much".

De heer **VERVEEN** (d66). Op dit punt zou ons voorstel zijn om het vandaag te behandelen en de stemming volgende week

te houden. Dat is al afgesproken, dus ik zal mijn inhoudelijke onderbouwing geven. We hebben hier eerder heel veel gedoe over gehad in deze gemeenteraad. Ik verwijs naar de motie die hierover is ingediend en aangenomen, waar niet de minsten onder staan, onder andere de heren De Kleijn, Schneider en Bonte. Dat ging erom dat de gemeenteraad heel terughoudend moet zijn in de geheimhoudingverklaring op stukken. Toen het over het vorige stadionplan ging, waren de stukken en de second opinions ook bijna allemaal geheim. Uiteindelijk hebben we besloten om die geheimhouding eraf te halen. Toen was het argument dat het intellectueel eigendom was van de onderzoeksmethode. De gemeenteraad heeft toen gezegd dat een bureau kan fluiten naar een opdracht van de gemeente Rotterdam als het dit zo belangrijk vindt. Het gaat immers over gemeenschapsgeld. Dat is het tweede argument: er wordt een bijdrage van de gemeente Rotterdam gevraagd namens de belastingbetaler. Wij vinden dat je het debat zo transparant mogelijk moet kunnen voeren. Volgens mij vinden meer partijen in de gemeenteraad dat. De gemeenschap moet kunnen meekijken met wat er gezegd wordt en wat er gesteld wordt in het debat. Bovendien: hoe kunnen wij met elkaar debatteren als wij het niet kunnen hebben over de second opinions, de businesscase en de afweging of het wel of niet verstandig is om er geld in te stoppen? De wethouder heeft al iets in de brief opgenomen. Hij heeft gezegd dat we er goed naar moeten kijken. Hij stelt voor om dat komende week te doen. Dan kan iedereen de stukken lezen. Ik heb de second opinion gezien in de kluis. Ik mag er niets over zeggen, behalve dat ik geen enkele reden zie om het niet openbaar te maken. Ik heb een tweede voorstel. Ik weet dat het gebruikelijk is om de technische sessies niet live te streamen. Omdat dit waarschijnlijk zo'n groot dossier is waar zo veel aspecten aan zitten, zullen er veel technische sessies zijn. Ik stel voor om ook de technische

sessies maximaal in het openbaar te doen en live te streamen, zodat iedereen kan meekijken. De stad is immers gewoon nieuwsgierig naar alle afwegingen die in dit dossier gemaakt gaan worden.

De heer **DE KLEIJN** (sp). Mijnheer de voorzitter. Dit is van de orde. Volgens mij komt het er gewoon op neer dat het niet zo zinvol is om dit agendapunt nu te behandelen. Ik ben het grotendeels eens met wat de heer Verveen zegt, maar blijkbaar is gisteren in de commissie gewisseld dat er nog eens goed naar gekeken wordt wat wel en niet per se geheim moet zijn. Volgens mij wil het college dat ook graag. We kunnen het beter volgende week inhoudelijk behandelen als we de informatie hebben. Dan duurt het nog langer, maar het is niet anders. We kunnen vandaag geen besluit nemen en geen discussie voeren, dus dan moet het volgende week.

De **VOORZITTER**. Ik begrijp dat de heer De Kleijn dit punt in ordetijd gemaakt heeft, om de tijd van D66 en de SP te herstellen.

De heer **BRUIJN** (pvda). We begrijpen het verzoek zoals dat is ingediend. Ik ben gisteren ook nog even wezen kijken. De griffie ging sluiten, dus ik had wat weinig tijd. Het komt goed uit dat wij er voor volgende week naar kunnen kijken om daar een goed oordeel over te geven. Het uitgangspunt "openbaar, tenzij ..." steunen wij natuurlijk van harte. Ik heb echter de komende week nodig om te kijken wat daarop slaat. Ik weet dat de heer Verveen voor mij geweest is om de stukken te bekijken. Ik ben blij dat we er volgende week over spreken. Volgens mij bevatten de technische sessies allemaal openbare informatie. De krant had in ieder geval de kosten-batenanalyse al, dus om de meetings uit te zenden vind ik een goed idee. Er wordt hier nee gezegd, maar ik zie niet in wat er fout aan zou zijn.

De heer **VERVEEN** (d66). De heer De Kleijne heeft natuurlijk een punt. Dit moet je goed uitzoeken. Daarom is ons voorstel dat het college nog eens heel goed kijkt naar wat er echt in het geheim moet omdat er commerciële belangen in het geding zijn. Wat ons betreft kan er veel meer openbaar besproken worden dan nu wordt voorgesteld. Het college heeft zelf in de brief gesteld dat het daar goed naar wil kijken. Volgende week kunnen we met een hernieuwd voorstel het ordedebat erover voeren en erover stemmen.

Mevrouw **LAAN** (vvd). Mijnheer de voorzitter. Er loopt een aantal dingen door elkaar. Allereerst de discussie wat geheim is en wat niet. Daar zijn regels voor vastgesteld. Het gaat niet alleen om cijfers, maar soms ook om intellectueel eigendom van een bedrijf. In de vorige periodes hebben we daar ook al discussies over gevoerd. Als je als college of als stad afspraken maakt met een bedrijf, dan hoor je die te handhaven. Ik wil graag dat dit in de afweging van wat geheim is en wat niet, wordt meegenomen. Daar hecht de VVD waarde aan. Afspraak is afspraak, ook met externe partijen. Mocht het zo zijn dat er dingen geheim zijn, dan is het nu eenmaal zo. Dan moeten wij daar ook in andere dossiers naar handelen. We moeten consequent zijn. We hameren bijna elke maand stukken af die geheim zijn. Nooit is het een issue, behalve als het gaat om een gebouw met een ovale vorm op zuid. Ik zou het prettig vinden als wij als raad consequent zijn daarin.

Het tweede verhaal dat hier speelt is dat wij informatiesessies openbaar zouden moeten streamen. Als je dan per se op die manier dit proces met elkaar wilt voeren, zou elke informatiesessie een formele commissievergadering moeten worden, omdat het dan voor mensen helder is wat er gebeurt en wij elkaar erop kunnen aanspreken. Voor degenen die afgelopen week niet bij de vergadering waren, wil ik

opmerken dat het verslag is bijgehouden door een van de externe partijen. Voor de zuiverheid van de discussie zou het prettig zijn als dat in handen van de griffie is. Dat kan alleen als het een formele vergadering is, waar procedures bij horen en waarover we elkaar over tien jaar nog serieus kunnen bevragen. Het gaat immers het archief in. Een tussenweg van het uitzenden, waarbij de burgers geen idee hebben van de status van de vergadering, lijkt mij niet fair voor de mensen die zitten te kijken.

De heer **VERVEEN** (d66). Ik hou elke keer in mijn achterhoofd dat de VVD een partij is die voor zo min mogelijk regels is. Ik hoor net toch een handboek van regels voorbijkomen, maar goed. Ik heb een extra vraag aan het college. Ook al heeft de VVD niet meegetekend, de meerderheid heeft namens de gemeenteraad gezegd dat we het niet meer willen hebben dat dingen geheim worden gemaakt omdat onderzoeksbureaus zich verschuilen achter intellectueel eigendom van een methode. Ik krijg signalen dat dit niet meer gebeurt, maar ik wil nu of volgende week van het college horen of dit echt is doorgevoerd. Ik hoor de VVD een pleidooi houden voor het respecteren van dit soort dingen als een bureau dat wil.

Over de technische sessies wil ik het volgende opmerken. Als mensen kunnen binnenlopen – gisteren waren er ook supporters en vertegenwoordigers van de supportersverenigingen – en ter plekke kunnen kennismaken van wat er wordt gezegd, zie ik geen enkele reden om dat niet live uit te zenden.

De heer **SIES** (cu-sgp). Mijnheer de voorzitter, een punt van orde. De klok loopt niet en volgens mij is dit gewoon een debat. Volgens mij gaat het om inhoudelijke argumenten en niet meer om de orde.

De heer **DE KLEIJN** (sp). Als er veel gedoe is, moet de verstandigste van het stel

meestal maar gelijk krijgen. Ik stel voor om deze discussie volgende week te voeren, zoals mijn eerdere voorstel al was.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Mag ik dan het advies van de wethouder horen?

De heer **VISSER** (d66) (wethouder). Mijnheer de voorzitter, dank u wel. Ik denk dat een deel van de argumenten heel helder is verwoord. Ik denk dat iedereen een beetje gelijk heeft. Als het gaat om de leveringsvoorwaarden: dat is op dit moment helemaal geen issue met de partijen, maar het is wel een heel duidelijke motie geweest. Daarover zou de discussie dus niet moeten gaan. Laat dat wat mij betreft helder zijn. Het gaat om de leveringsvoorwaarden van de gemeente. Laat dat helder zijn. Er zijn vast uitzonderingen te verzinnen, maar ik ken ze even niet. Dat is in principe het uitgangspunt.

Het tweede is dat we heel duidelijke spelregels hebben voor geheimhouding. Dat kan bijvoorbeeld gaan om aanbestedingen en grondwaarden. De gemeente moet nog grond verwerven, dus op het moment dat het herleidbaar is tot bepaalde zaken, wordt het ingewikkeld voor de onderhandelingen. Verder hebben we een hoeveelheid vertrouwelijke informatie van Feyenoord gekregen. Ik zeg Feyenoord, maar het is Feyenoord City. Dat is informatie die wij onder voorwaarde van vertrouwelijkheid gekregen hebben. Iets anders is de informatie die wij zelf beschikbaar stellen. Een voorbeeld is de second opinion. Daarin staat wel degelijk een aantal zaken die je eruit moet halen om tot een openbare versie te komen. Mijn aanbod zou absoluut zijn om een openbare versie te maken van de second opinion. Wat mij betreft ga ik met de projectorganisatie spreken of dit nog voor de kerst kan. Ik denk dat dit heel goed is. Er blijven echter zaken waarvan we echt met elkaar moeten afspreken dat ze geheim blijven. Overigens hebben wij als projectorganisatie nadrukkelijk aangekondigd

om naar alle fracties uitgebreide informatiesessies te organiseren, ook over de geheime stukken. Dat moet dus voor een deel achter gesloten deuren. De andere zaken houden we zo veel mogelijk transparant. Het is goed om volgende week een lijstje te maken. We hebben de MKBA openbaar gemaakt. De notitie over staatssteun is in de openbare stukken terechtgekomen. Wat mij betreft kan dat voor de second opinion in een openbare versie ook gebeuren.

De heer **DE KLEIJN** (sp). Nu zie ik een beetje het gevaar dat hier weer een debat over komt. Ik zou graag willen dat de wethouder voor volgende week nog eens door de lijst gaat en probeert om eruit te halen wat per se geheim moet zijn. Dat is volgens mij ook door de heer Verveen gevraagd in de commissievergadering van gisteren. De rest kan gewoon in het openbaar worden behandeld. Ik zou graag willen dat we daar volgende week een discussie over hebben.

De heer **VISSER** (d66) (wethouder). Dat zeg ik graag toe. In de stukken die u hebt gevonden, staat een leeswijzer, namelijk openbaar, vertrouwelijk en geheim. Die hebben wij natuurlijk in goed overleg met Feyenoord zo opgesteld. Er zit alleen geen leeswijzer voor raadsleden in met die argumentatie. Die wil ik graag met de raad delen. Nogmaals: de stukken waar de gemeente zelf invloed op heeft, zullen zo veel mogelijk transparant zijn.

De vraag van D66 ging over openbare technische sessies. Ik ga daar zelf natuurlijk niet over. Volgens mij had mevrouw Laan een volkomen terecht punt. Als je het echt openbaar wilt doen, dan zijn daar spelregels voor nodig. Ik heb net met de griffier overlegd. Ik heb afgesproken dat de griffier met de raad zal overleggen. Gisteren hadden we de eerste openbare sessie over de sociaaleconomische kant. Er komen er in

ieder geval nog twee, over bereikbaarheid en financiering. Als het aan mij ligt, zijn die volkomen transparant en openbaar.

De heer **VERVEEN** (d66). Dank u wel. Ik moet er niet aan denken dat ik zelf moet gaan zitten filmen. Nog even over het punt van de geheimhouding. Ik heb gehoord wat de wethouder gezegd heeft. Er zit een geheim stuk bij de documenten over kosten van bepaalde verkeersmatige ingrepen. Ik kan me voorstellen dat je dat besloten wilt houden, omdat je aannemers geen voordeel wilt geven. Dat kost de samenleving immers geld. Maar naar alle eerlijkheid: ik zie in de second opinion zelf werkelijk niets waarvan ik denk dat het geheim moet blijven. Ik heb ook de vertrouwelijke stukken gezien die deels afkomstig zijn van Feyenoord en Feyenoord City. Ik snap dat betrokkenen het van sommige stukken niet prettig vinden als deze openbaar zijn, maar kan de wethouder in ieder geval aangeven dat de gemeente daar geen boodschap aan heeft? Alleen de redenen die hij net noemde en als het om personen gaat, zijn geldig. De gemeenteraad moet verder alles gewoon openbaar bespreken. Als iemand dat niet wil, dan zijn we uitgepraat.

De **VOORZITTER**. Ik kom even terug op de spelregels, want ik wil een einde maken aan dit ordedebatte. Ik denk dat het goed is dat de wethouder kennisneemt van wat bedrijven zelf vertrouwelijk aandragen. Dat dienen wij als zodanig te beschouwen. Ik zal daar als voorzitter van de raad op letten. De wens van de raad mag aan zo'n bedrijf kenbaar worden gemaakt. Ten aanzien van de technische debatten en de vraag of we wel of geen commissievergadering ervan maken, het volgende. Voor zover wij een technische sessie organiseren in de vorm van een commissievergadering, dient de griffie het als zodanig te bestempelen. Dan is het gewoon een openbare commissievergadering met alles wat daarbij hoort aan procedures, verslagen en het uitzenden via internet. Ik

denk dat het goed is als de griffie een memo opstelt over de vraag hoe de behandeling er de komende dagen uit gaat zien. Dat lijkt me een verstandige zet.

De heer **VISSER** (d66) (wethouder). Ik mocht maar heel kort, dus dat doe ik ook. Voor volgende week maak ik dat overzicht. U moet zich wel realiseren dat we uitgebreid hebben gesproken met Feyenoord over de selectie openbaar, vertrouwelijk en geheim. Er waren veel stukken die zij als geheim bestempelden, maar die wij naar de vertrouwelijkheid hebben gebracht. De raad moet immers zo veel mogelijk inzicht hebben. Nogmaals: ik kom er voor volgende week op terug.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Mag ik de wethouder vragen om bij het opstellen van de memo vooral heel zuiver te kijken naar de Wet openbaarheid van bestuur? Daarin wordt namelijk bepaald hoe het in elkaar zit. Wij kunnen hier met zijn allen van alles vinden, maar de wetgever gaat erover en die heeft bepaald hoe het zit. Als een leverancier van informatie niet wil dat deze openbaar wordt, wordt het niet openbaar. We kunnen hoog en laag springen, maar dan wordt het niet openbaar. Als de heer Verveen het in dat geval niet in ogenschouw wil nemen en de informatie niet wil betrekken in zijn afweging, is dat zijn probleem.

De heer **VERVEEN** (d66). Dat is helemaal niet mijn probleem. Dan heeft de stad een probleem. Er wordt een beroep gedaan op gemeenschapsgeld en als diezelfde gemeenschap niet mag meepraten of je wel of geen aandelen neemt of investeringen doet, denk ik dat we met zijn allen een probleem hebben in de raad. Onze basishouding is namelijk dat we beter kunnen stoppen met de discussie als je alles achter de schermen en in beslotenheid wilt bespreken. Natuurlijk bepaalt de externe partij zelf wat ze wil, maar het wordt wel ingewikkeld. Stel dat de wethouder aangeeft

dat de second opinion best openbaar kan worden. In de second opinion staan aannames en haalbaarheidsuitspraken over de horecaomzetten. Vervolgens is er een roze document van Feyenoord waarin nader wordt ingegaan op dat onderdeel. Dat wordt wel heel ingewikkeld. We kunnen straks wel spreken over de second opinion en de haalbaarheidsuitspraken van een extern bureau over de inschattingen op het gebied van de horeca, maar de reactie van Feyenoord daarop mogen we niet bespreken.

De **VOORZITTER**. Ik ga u onderbreken. In alles wat hier gezegd wordt, zit een kern van waarheid. De heer Verheij heeft volstrekt gelijk dat zaken niet zomaar openbaar gemaakt kunnen worden als de aanleverende partijen dat niet willen. Anderzijds is het aan de raad hoe dit vervolgens wordt getaxeerd in het politieke debat. Volgens mij zijn dit beide waarheden. Ik verleg de discussie, indien nodig, naar de vergadering van volgende week. In de tussentijd krijgen we twee documenten: een memo van de griffier over de verdere behandeling en een document als antwoord op het verzoek aan de wethouder om nog eens met een stofkam door de stukken te gaan en te bekijken welke informatie openbaar gemaakt kan worden ten bate van het debat van volgende week. Ik sluit de beraadslaging op dit punt.

Vb. Bekrchtiging van de geheimhouding overeenkomstig artikel 25 van de Gemeentewet van de bijlagen bij de brief van het college van burgemeester en wethouders, inzake de lijst openstaande debiteuren van het gemeentelijke vastgoed Boompjeskade.

Er zijn geen sprekers voor dit agendapunt.

Vc. Bekrchtiging van de geheimhouding overeenkomstig artikel 25 van de Gemeentewet van de bijlagen bij de brief van

het college van burgemeester en wethouders, inzake toelichting op uitbreiding bestaande krediet en grondexploitatie DGE 8921 Sportcampus Rotterdam.

Er zijn geen sprekers voor dit agendapunt.

De **VOORZITTER**. De stemming over deze agendapunten volgt volgende week.

VI Het herziene voorstel tot het beschikbaar stellen van een krediet voor de herinrichting van de Coolsingel.

De **VOORZITTER**. Als eerste spreker op mijn lijstje staat de heer Van Rij.

De heer **VAN RIJ** (lr). Mijnheer de voorzitter. De Coolsingel. Je krijgt af en toe het idee dat de Coolsingel het exclusieve bezit is van de bewoners van dit huis. Dat is toch echt niet zo. De Coolsingel is van alle Rotterdammers. Wij vinden het dan ook belangrijk dat alle Rotterdammers zich senang voelen bij hetgeen wij aan het doen zijn met de Coolsingel. Een van de punten daarbij, die we de afgelopen maanden naar voren hebben gehaald, is hoe de mensen zich straks in de auto voelen. Staan zij vast omdat wij een andere Coolsingel hebben gebouwd?

De **VOORZITTER**. De tijd van Leefbaar Rotterdam loopt niet. Kunt u de klok aanzetten?

De heer **VAN RIJ** (lr). Ik ben zo klaar, dus ...

De **VOORZITTER**. Ja, dat weet ik. Gaat uw gang.

De heer **VAN RIJ** (lr). De doorstroming van de Coolsingel, maar vooral van de omgeving rondom de Coolsingel, is van essentieel belang voor ons. Die doorstroming brengt twee dingen met zich mee. Hoe gaan we straks om met de wegen rondom de Coolsingel? Wij zien twee belangrijke aders

die in de toekomst van belang zullen zijn voor het autoverkeer in de Rotterdamse binnenstad. Dat is aan de ene kant de weg via het Weena, linksaf richting de Henegouwenlaan en 's-Gravendijkwal. Wij willen graag een garantie hebben dat daar voldoende doorstroming blijft en dat er ook aanpassingen worden gedaan zodra er signalen zijn van te weinig doorstroming. Aan de andere kant gaat het verkeer via de Goudsesingel richting de Mariniersweg. Daar hebben wij ook duidelijk een knelpunt, het rechts afslaan naar de Mariniersweg. Het hele traject heeft twee rijbanen en de baan voor rechtsaf is het knelpunt, waardoor het één baan wordt. Wij zouden graag van het college een toezegging krijgen om twee banen rechtsaf naar de Mariniersweg te krijgen.

Daarnaast is het moment van uitvoering belangrijk. Wij hebben begrepen dat in 2017 al de eerste werkzaamheden worden uitgevoerd met betrekking tot de trambanen. Bij die werkzaamheden zullen banen moeten worden afgesloten. Wij willen graag de toezegging van het college dat in de periode oktober tot en met december 2017 op de reguliere uren van 07.00 uur tot 19.00 uur vier banen beschikbaar zullen zijn, zodat de nieuwe gewenning aan de situatie naar twee banen niet plaatsvindt in die periode.

Mevrouw **LAAN** (vvd). Gezien het feit dat Leefbaar Rotterdam zo begaan is met de mobiliteit in de stad, hoor ik graag wat de fractie vindt van de timing van het aanpakken van de Coolsingel, tegelijk met de werkzaamheden aan de Maastunnel. Als de stad vaststaat, vindt Leefbaar Rotterdam dat dus op dat moment goed. Daar kunnen wij u dus in 2018 een keer op aanspreken?

De heer **VAN RIJ** (lr). Ik begrijp dat mevrouw Laan graag een vraag wil stellen, maar ze had beter even naar mijn verhaal kunnen luisteren. Ik wil juist garanties op de doorstroming van het college. Juist in de

maanden waarin het zich afspeelt, want mevrouw Laan hoeft zich geen zorgen te maken over gelijktijdige afsluitingen in juli of in april. Dat zijn niet de maanden waarin het verkeer een extreme piek beleeft. De extreme piek bevindt zich in de periode van oktober tot en met december. Als het sneeuwt, kan het ook nog in januari gebeuren, dat klopt. Wij willen de garantie van het college. Ik begrijp dus niet waar de VVD-fractie op doelt. Juist wij geven er aandacht aan en wij spreken het college erop aan. Als het een soort van instemming is, dank ik de VVD-fractie daarvoor.

De heer **DE KLEIJN** (sp). De heer Van Rij vraagt een garantie van het college. Hoe wordt dat gematerialiseerd? Wat is die garantie? Het college kan zeggen dat het die garantie levert, maar is dat voldoende? Of moet er ook echt iets gebeuren?

De heer **VAN RIJ** (lr). Dat lijkt mij voldoende. Het college is toch verantwoordelijk voor de uitvoering van de werkzaamheden?

De heer **DE KLEIJN** (sp). Als ik het goed begrijp is het klaar als de wethouder zegt dat hij die garantie geeft. Dat is de harde eis van Leefbaar Rotterdam?

De heer **VAN RIJ** (lr). Ja, dan is het klaar. Ik ben nog niet helemaal klaar met mijn lijstje. Die achttien minuten moeten op.

De heer **DE KLEIJN** (sp). Maar dan is dit punt klaar. De heer Van Rij heeft blijkbaar voldoende vertrouwen erin dat dit geen probleem gaat opleveren. De wethouder heeft immers gezegd dat het geen problemen gaat opleveren; hij garandeert dat. Het is een beetje: vol vertrouwen klopt ons hart.

De heer **VAN RIJ** (lr). Wat had de heer De Kleijn anders verwacht? Voor 70% is het een LR-college dat er zit.

De heer **DE KLEIJN** (sp). Als de grootste fractie in deze raad zich ergens zorgen over maakt en ze vraagt aan het college garanties dat die zorgen niet gematerialiseerd worden, neem ik aan dat de fractie ideeën heeft over de wijze waarop dat moet gaan gebeuren. Het is volgens mij niet zo dat de wethouder gewoon zegt: dat gaan we doen. Dat kan toch niet?

De heer **VAN RIJ** (lr). Ik begrijp helemaal niet wat de heer De Kleijn vraagt. Hij vraagt zo vaak om een toezegging van het college. Ik vraag dat nu ook. Hetgeen waar ik het voor vraag, is niet iets wat in deze stukken staat. Ik hoef dus geen amendement in te dienen. Het staat er namelijk niet in, dus ik kan ook niets aan de tekst wijzigen. Ik begrijp helemaal niet waar de SP-fractie naartoe wil. Het enige wat ik vraag is een verkeersmaatregel en uitstel van werkzaamheden, mocht dat nodig zijn. Ik weet helemaal niet wanneer de planning van de werkzaamheden precies is. Het enige wat ik aan het college vraag, is om het niet in die periode te doen.

Mevrouw **LAAN** (vvd). De heer Van Rij noemt twee banen rechtsaf naar de Mariniersweg en dan is het probleem opgelost. Hij geeft zelf aan dat we voor 70% een LR-college hebben. Daar gaan we nog wat langer op doorkauwen, want volgens mij klopt het niet helemaal. De rest doet blijkbaar leuk mee. Maar de wethouder die niet van Leefbaar is, moet voor de heer Van Rij iets garanderen en gaan toveren, want de fractie komt zelf niet met een oplossing. Als de stad volgend jaar vast komt te staan, kunnen wij het 70%-Leefbaar college daarop aanspreken? De heer Van Rij komt immers niet met suggesties om het op te lossen. Wat is zijn oplossing?

De heer **VAN RIJ** (lr). Mevrouw Laan leeft echt in een cocon geloof ik. Ik geef al een deel van de oplossing. Overigens weten we nog helemaal niet of er problemen ontstaan.

De berekeningen die we tot nu toe gepresenteerd hebben gekregen, geven geen problemen aan. Ik verwacht zelf dat er misschien wel een probleem in zit. Dat heeft zich geuit in de vraag of er aan de kant van de Mariniersweg een wijziging kan komen en of er goed getoetst wordt aan de andere kant, richting het Weena en de Henegouwenlaan. Ik begrijp helemaal niet wat het probleem is. Heeft mevrouw Laan soms betere oplossingen? Presenteer ze dan gelijk, dan weet ik in ieder geval of ik daar nog blijer van word.

De heer **VERHEIJ** (d66). Er zijn wel oplossingen te bedenken op de Coolsingel zelf, bijvoorbeeld met twee keer twee banen, zoals we ooit met elkaar hebben afgesproken. De heer Van Rij zegt dat er volgens de stukken geen probleem is. Hierover zijn diverse debatten in commissieverband gevoerd. Op dat moment had LR het erover kunnen hebben. Vervolgens wordt nu ineens gelanceerd dat we een extra baantje rechtsaf doen naar de Mariniersweg. Dan verdwijnen alle auto's als sneeuw voor de zon. Zo werkt het natuurlijk niet. Ooit is gevraagd om echte verkeerscirculatie voor dit plan. De heer Van Rij laat het gewoon weglipen met de opmerkingen "we zien het wel" en "misschien lost het zich wel op op de Henegouwenlaan". Denkt hij nu werkelijk dat de Rotterdammer daarop zit te wachten: we zien het wel?

De heer **VAN RIJ** (lr). Kennelijk zit de hele VVD-fractie vandaag te slapen. Als ze goed hadden geluisterd naar de debatten in de commissie, had ze geweten dat Leefbaar er duidelijk een punt van heeft gemaakt. Dat is iets waar het college de afgelopen maanden aan gewerkt heeft. Uiteindelijk ligt er nu dit plan. Ik heb daar nog twee toevoegingen aan, namelijk het moment en een aanpassing aan de rondwegen. Wat mij betreft is het daarmee goed en klaar en kunnen we aan de slag. We willen gewoon een mooie Coolsingel in Rotterdam.

Mevrouw **LAAN** (vvd). Dit college dat 70% Leefbaar is, is ook voor een overschrijding van alle budgetten. Leefbaar Rotterdam vindt het dus oké dat er een miljoenenoverschrijding is op het project? Daar staat de heer Van Rij voor? Dat ondersteunt hij?

De heer **VAN RIJ** (lr). Daar gaan we weer. Getallen en de VVD: ik denk dat we er nooit uit zullen komen. Wij vinden het meer dan betreuenswaardig dat er een dergelijke overschrijding is. Dat heb ik al vaker aangegeven. Mevrouw Laan heeft mij dat al veel vaker horen zeggen. De uitleg daaromtrent accepteren we, want wij willen wel een goede Coolsingel realiseren. Dat er aanvankelijk heel andere getallen werden neergelegd door het college, vinden wij buitengewoon betreuenswaardig. We accepteren de uitleg van het college. Dat klopt.

De heer **DE KLEIJN** (sp). Ik kan me de uitspraak nog herinneren van een raadslid in deze zaal. Toen zaten we nog op een raming onder de 50 miljoen. De heer Van Rij zei toen: als het echt veel meer wordt, gaan wij dat als Leefbaar Rotterdam niet meemaken. Dat heeft hij gezegd. Nu zitten we op 58,1 miljoen en zegt hij dat hij het wel begrijpt. Is dat 70% Leefbaar? Dan zou ik weleens willen weten wat 100% Leefbaar is.

De heer **VAN RIJ** (lr). 100% Leefbaar ziet de heer De Kleijn als mijn collega's weer aanwezig zijn. Ik heb hem ons standpunt in de commissievergadering ook al duidelijk uitgelegd. Ik heb ook gezegd wat de voorwaarden waren waaronder wij wel zouden meegaan in deze uitvoering van de Coolsingel. Hij wil echter constant weer hetzelfde horen. Koop dan maar een taperecorder en draai het bandje nog maar een keer af.

De heer **DE KLEIJN** (sp). De grootste coalitiefractie in deze raad heeft een verantwoordelijkheid. De heer Van Rij is daarvan de woordvoerder. Als hij in de media roeptoetert dat het gewoon niet meer mag kosten, en het wordt uiteindelijk 9 miljoen meer, dan heeft hij een geloofwaardigheidsprobleem. Dat is precies waar de geloofwaardigheid en het wantrouwen in de politiek over gaat. LR zegt eerst wat en doet vervolgens volstrekt iets anders. LR accepteert alles wat dit 100% D66-college, 70%, 50%, 30% wil. Dat is een probleem.

De heer **VAN RIJ** (lr). Hartelijk dank aan de heer De Kleijn. Over geloofwaardigheid gesproken: hij heeft net vier weken lang lopen roepen in de stad dat wij iedereen eruit jagen. Zijn geloofwaardigheid is nog ver beneden het peil van wat wij af en toe zeggen.

De heer **DE KLEIJN** (sp). Volgens mij is dit onderwerp niet aan de orde, voorzitter.

De **VOORZITTER**. Nee, en daarom gaan we naar mevrouw Laan.

Mevrouw **LAAN** (vvd). Aan jij-bakken doen wij niet, maar wij willen wel graag weten wat de woorden van de fractie Leefbaar Rotterdam zijn waar de Rotterdamse burger van op aan kan. De heer Van Rij zegt keihard dat hij meer dan 50 miljoen niet gaat meemaken. Dat laat hij optekenen in de krant en roept hij in de commissie. Dat was een vrij stellige uitspraak en stond groot in de krant. Ik hoorde om mij heen tot mijn schrik van vrienden die zeiden: als Leefbaar Rotterdam zo stellig is, ga ik er misschien maar eens over nadenken op die partij te stemmen. Maar de heer Van Rij gaat morgen niet in de krant zeggen dat Leefbaar alsnog akkoord gaat met 8 miljoen extra. Dat zou wel fair zijn. Wat vindt de heer Van Rij daarvan? Zijn mening is dus blijkbaar helemaal niets waard voor het 70%-Leefbaar

college. Het college doet blijkbaar niet wat Leefbaar wil.

De heer **VAN RIJ** (lr). Ik zal het u nog sterker vertellen. Wij gaan vandaag akkoord met 11 miljoen extra. Als mevrouw Laan de getallen graag goed wil neerzetten, doe het dan met de juiste getallen.

Over de inrichting hebben we op dit moment gezien ...

Mevrouw **LAAN** (vvd). Ik wil graag een antwoord van de heer Van Rij. Wanneer is zijn woord, zijn woord? We hebben een probleem in Nederland met de betrouwbaarheid van de politiek. Een politicus wordt aangesproken op wat hij of zij zegt. De heer Van Rij zegt iets en doet vervolgens 180 graden, ofwel 11 miljoen, iets anders. Wanneer is hij op zijn woord te vertrouwen?

De heer **VAN RIJ** (lr). Ik heb zojuist verteld wat wij van plan zijn als Leefbaar Rotterdam. Ik denk dat mevrouw Laan daar maar op moet vertrouwen. Voor de rest kan ze straks kijken naar de groene en rode stipjes op het scherm als we gaan stemmen.

De heer **DE KLEIJN** (sp). Dit is niet de discussie. De discussie is hoe we ervoor zorgen dat er betrouwbaarheid is in het bestuur en de politiek. Volgens mij is Leefbaar Rotterdam daar ooit voor opgericht. De heer Van Rij zegt dat het geen 9 miljoen, maar 11 miljoen is, maar dat maakt het alleen maar erger. Ik maak me grote zorgen over het feit dat een partij, waarvan ik ooit dacht dat deze juist wel zou doen wat ze zegt, toch gewoon maar iets roept, er vervolgens 11 miljoen bij gooit met het simpele verhaaltje dat het zo maar gewoon moet. Dat is toch een probleem?

De heer **VAN RIJ** (lr). Dank voor het compliment van het simpele verhaaltje. Ik denk dat ik een uitgebreid verhaal heb

gehouden. Vorige keer in de raadscommissie en vandaag in de gemeenteraad heb ik duidelijk een verhaal neergezet. Ik heb aangegeven op welke manier wij de Coolsingel willen inrichten en wat de consequenties daarvan zijn. Het klopt dat er aanvankelijk rekenfouten bij dit project zijn gemaakt. Het college heeft aangegeven dat er verkeerde berekeningen zijn gemaakt met betrekking tot de rente. Dat betreuren wij ook. Er zal geen moment zijn dat wij niet toegeven dat wij het ontzettend betreuren. Dat wil echter niet zeggen dat wij uiteindelijk niet de keuze maken om voor de Rotterdammer wel een mooie Coolsingel te maken. Dat de SP-fractie met plannen komt om er een gewone simpele straattegel neer te leggen, dat is haar keuze, maar wij kiezen ervoor om wel een avenue met uitstraling te realiseren.

De heer **KROON** (d66). Ik snap de kritiek van de VVD en de SP niet. Natuurlijk vinden wij het ook heel erg vervelend dat het niet lukt om het project voor 50 miljoen uit te voeren, terwijl je aan het begin dacht dat dit wel mogelijk was. Het is niet leuk dat je tegenvallers hebt door allerlei omstandigheden. Maar dan sta je voor een keuze en moet je verantwoordelijkheid durven nemen. Volgens mij doet Leefbaar Rotterdam dat heel goed. Je staat voor de keuze om het hele project af te blazen en alle tijd en moeite die door het ambtelijk apparaat en de ontwerpers is geïnvesteerd, teniet te doen, of om te zeggen dat we er flink van balen maar dat we gaan kijken hoe we het gaan oplossen. We moeten toch zorgen dat dit goed doorgaat. Ik snap niet dat een bestuurlijke partij als de VVD daar totaal geen coulance voor opbrengt om zo'n keuze te verdedigen. Is het voorstel van de VVD dan om het helemaal niet te doen omdat het 11 miljoen duurder wordt? Of komt de fractie met een alternatief, waardoor het alsnog goedkoper gemaakt kan worden?

De **VOORZITTER**. Uw eerste vraag was gericht aan de SP.

De heer **DE KLEIJN** (sp). Ik begrijp het gewoon niet. Ik noem dat het zitvlees van bestuurders. De hele stad staat op zijn kop als we voor 9 miljoen het schip in gaan met Waterfront, maar als we voor 11 miljoen rekenfoutjes maken, wordt dat gewoon getolereerd. Dat is toch bizar? Begrijpt de heer Van Rij nu dat er mensen in deze stad zijn die dat heel vreemd en vervelend vinden en dat wij dat niet moeten doen?

De heer **VERHEIJ** (vvd). Het is natuurlijk onzin om te veronderstellen dat het allemaal weggegooid geld is als je het nu niet zou doen. Die voorbereiding kun je ook op een later moment nog gebruiken als je besluit om het wel te doen. Doe het dan op een moment dat het aan de orde is, dat je het goed kunt doen en dat je de middelen daadwerkelijk beschikbaar hebt. In de tussentijd kun je die middelen gewoon gebruiken voor heel veel prioriteiten die we op dit moment in de stad hebben. Voor de VVD zijn die iets belangrijker dan één leuke boulevard voor de deur van het stadhuis.

De heer **KROON** (d66). Dat lijkt me ook geen goede oplossing. Als je het vijf jaar uitstelt, is de hele politieke context anders en weet je van tevoren dat het geld voor niets is geïnvesteerd omdat je totaal andere uitgangspunten krijgt voor zo'n ontwerp. Dat is altijd zo. Je maakt een ontwerp in de politieke context die er op dat moment is. Op dat moment moet je ook besluiten om het al dan niet te doen. Je kunt het niet vijf jaar in de la leggen, want dan weet ik wel hoe lang het in de la ligt, namelijk nog honderd jaar.

De heer **SIES** (cu-sgp). Ik zou graag een vraag aan de wethouder stellen. Hier wordt gesuggereerd dat die overschrijding van 11 miljoen veroorzaakt wordt door rekenfoutjes. Mijn indruk is dat het wensen zijn van de raad die later aan het plan zijn

toegevoegd, waardoor extra kosten ontstonden. Ik zou graag van het college horen hoe dat bedrag van 11 miljoen euro is opgebouwd.

De **VOORZITTER**. Die vraag parkeren we bij de wethouder voor de eerste termijn van de zijde van het college.

De heer **BRUIJN** (pvda). De heer Van Rij stelt dat die 11 miljoen rekenfoutjes zijn. Hij wordt door de heer Kroon bijgevallen. Wie zegt mij dat het nu wel klopt? Heeft de LR-fractie daar vertrouwen in? Wat eens gebeurd is, kan altijd weer gebeuren. Waarom stapt de heer Van Rij dan nu op die rijdende trein met het idee dat het nu wel goed zal zijn? Waar haalt hij de kennis vandaan dat het nu wel 100% klopt?

De heer **KROON** (d66). Die zekerheid zou ik graag willen hebben, maar die heb je volgens mij nooit bij dit soort projecten. Je kunt zo goed mogelijk je best doen om het vooraf allemaal uit te rekenen, maar ook onder eerdere colleges en in andere contexten zijn projecten nog veel verder uit de hand gelopen. Toen zaten wij zelf ook in het college. De zekerheid zou je graag willen hebben, maar die heb je nooit bij dit soort grote projecten.

De heer **VAN RIJ** (lr). Ik zal ook nog even antwoord geven op de zekerheid van de heer Bruijn. Zekerheid heet vertrouwen in je college. Er zijn inhoudelijk ... Daar komt de heer De Kleijn weer. Hij gaat zijn gang maar, maar ik ga geen antwoord meer geven.

De heer **DE KLEIJN** (sp). Dat wordt dan een interessant debat. Ik vond de vraag van de heer Sies wel interessant. Hij vraagt waar die 11 miljoen vandaan komt. Is het een rekenfout of zijn het wensen van de raad die extra zijn toegevoegd? Wat is het volgens de heer Van Rij? Zijn het wensen van de raad die zijn toegevoegd en waar LR dus ook ja

op heeft gezegd? Of is het gewoon een rekenfoutje?

De heer **VAN RIJ** (lr). Dat heb ik al aangegeven. Wat mij betreft is het voor het grootste gedeelte een rekenfout. Het gaat over bouwrente en over een deel van de bekabeling, buizen et cetera. Ik zie dat als een rekenfout. Ik zie dat niet als een wens. De raad heeft niet als wens uitgesproken dat de UPC-kabel 3 m verlegd wordt.

De heer **DE KLEIJN** (sp). Als de wethouder straks zegt dat het ook te maken heeft met wensen van de raad die het project wat hebben opgeplust, dan wil de heer Van Rij er nog eens naar kijken? Dan kunnen we die wensen van de raad er wel van afhaken.

De heer **VAN RIJ** (lr). Uit de beantwoording die ik heb gekregen, bleek dat het om dit soort kosten ging. Als het heel anders blijkt te zijn, hoor ik dat graag. Maar dat kan niet, want dan zou er een nieuwe theorie van de wethouder liggen. Dat zou me enigszins verbazen.

We hebben een aantal proefvlakken gezien op de Coolsingel met QR-codes erbij. Ik heb er voor de rest nog geen resultaten van gezien. Ik ben nog wel benieuwd wat de Rotterdammer vindt van de tegels die kunnen worden toegepast. Ik verwacht een resultaat te zien van de participatie die gevraagd is. Ik wil graag de komende tijd, voordat de uiteindelijke inrichting van start gaat, wat antwoorden hierop van het college.

Over de bewatering wil ik het volgende opmerken. Ik heb het afgelopen jaar gezien dat de bewatering rondom het Centraal Station, de nieuwe inrichting van het Stationsplein en het Kruisplein gebeurt met een tractor en een gierwagen, dwars door de bezoekers die daar lopen. Dat doet mij erg veel pijn. Daarom dien ik een motie in om dit te verbeteren. De motie moet nog getekend worden door D66 en het CDA.

De heer **BRUIJN** (pvda). Even een vraag, want anders hebben we straks weer een misrekening. Ik neem aan dat de heer Van Rij een waterleiding wil aanleggen naar alle plantenbakken. Heeft hij daar een kostenberekening bij gemaakt? We moeten waarschijnlijk meteen wat gaan bijplussen volgende week.

De heer **VAN RIJ** (lr). In de motie wordt gevraagd om daar een plan voor uit te werken en de kosten toe te voegen. Het zal dus in een later stadium in de raad terugkomen.

De heer **BRUIJN** (pvda). Dat heet getrapt, mijnheer Van Rij. Op het moment dat het is uitgezocht en het voorstel voorligt, gaat de LR-fractie instemmen? Heeft de heer Van Rij al een idee van de hoogte van de kostenpost?

De heer **VAN RIJ** (lr). Waar haalt de heer Bruijn de informatie vandaan dat ik dan zal instemmen? Ik vraag nu om te kijken wat het kost. Dan kunnen we instemmen. Ik begrijp de vraag helemaal niet. Kan de heer Bruijn het nog wat verduidelijken?

De heer **DE KLEIJN** (sp). Ik heb een andere vraag. Wat mag het van de heer Van Rij kosten?

De heer **VAN RIJ** (lr). Mijnheer de voorzitter, dit was mijn bijdrage.

De heer **DE KLEIJN** (sp). Mijnheer de voorzitter, het is toch een beetje vreemd om een motie in te dienen en geen antwoord te geven op mijn vraag wat het mag kosten. We hebben al een rekenfout van 11 miljoen. Straks krijgen we waterleidingen bij alle plantenbakken. Dat is aangenomen door de meerderheid van de gemeenteraad. Maar als ik vraag wat het mag kosten van 70% Leefbaar, krijg ik geen antwoord. Mag het

10 miljoen kosten, of 9 miljoen, of 500.000 euro? Ik weet het niet.

Mevrouw **LAAN** (vvd). Ik ben het eens met de heer De Kleijn. Het is een open motie. We hebben altijd gezegd dat we geen ongedekte cheques afgeven. Het plan ligt nu voor, het kost een bepaald bedrag. Het kost al 11 miljoen extra. Wat kost het de Rotterdammer nog meer? We willen graag van de partijen die het voorstel indienen, CDA, D66 en Leefbaar Rotterdam, horen wat het nog extra mag kosten voor het plan van de Coolsingel. Ik hoor het graag van de partijen die de motie hebben ingediend.

Mevrouw **ESKES** (cda). Volgens mij wordt in de motie gevraagd om onderzoek te doen naar de mogelijkheden. Daar kunnen verschillende opties uitkomen. Op het moment dat er opties voorliggen, zullen wij de afweging maken wat wij ervoor over hebben.

Mevrouw **LAAN** (vvd). Maar het plan ligt nu voor. Er ligt een ontwerp klaar, de grond moest straks weer open voor deze buizen om de plantjes te bewateren. Weet mevrouw Eskes wel wat dat kost? Het kost ook weer extra in het onderhoud. We hebben gezien dat de onderhoudskosten voor de Coolsingel de komende jaren ook omhooggaan. Wat mag het volgens het CDA extra kosten, zowel structureel als incidenteel? Waarmee gaat de fractie akkoord? Wat mag het de Rotterdammer kosten?

Mevrouw **ESKES** (cda). Ik vind het echt nogal bijzonder om nu al precieze bedragen aan te geven, terwijl we vragen om onderzoek te doen naar de mogelijkheden en de opties die er zijn. Ik wacht af ... en vervolgens zullen wij een integrale afweging maken wat het mag kosten.

De **VOORZITTER**. Zal ik de motie maar eens voorlezen? Ik denk dat het handig is als u weet hoe het dictum luidt.

Motie 1, Water op (!) de Coolsingel

'De gemeenteraad van Rotterdam, in vergadering bijeen op 8 en 15 december 2016 ter bespreking van het herziene voorstel tot het beschikbaar stellen van een krediet voor de herinrichting van de Coolsingel,

constaterende dat:

- bewatering van openbaar groen in het centrum van Rotterdam wordt uitgevoerd door het aanrijden van 'gierwagens' achter tractoren dwars door drukke voetgangers gebieden;
- er steeds vaker langdurig droge perioden zijn;
- er veel functioneel- en siergroene percelen zullen worden gecreëerd in de uitvoering van dit Coolsingelplan;

overwegende dat:

- bewatering van de groenpercelen onvermijdelijk is en geregeld zal moeten plaats vinden;
- toekomstige gebruikers niet gehinderd dienen te worden door (hinderlijk) gebruik van wagens of ander mobiel materieel voor bewatering;
- de fraaiheid van de stadsboulevard niet alleen in uitvoering, maar ook in gebruik, moet worden gegarandeerd;

verzoekt het college:

- een plan uit te werken met mogelijkheden voor een duurzaam, ecologisch en permanent bewateringssysteem voor de aan te leggen groenpercelen op de Coolsingel;
- dit plan zo spoedig mogelijk aan de raad te presenteren, zodat zij tijdig een afweging kan maken over eventuele inpassing hiervan in de gerealiseerde nieuwe Coolsingel;

en gaat over tot de orde van de dag.'

w.g. B.J. van Rij, S. Kroon, E.C. Eskes

De heer **DE KLEIJN** (sp). Zo'n duurzaam bewateringssysteem heet regen. Ik zou heel

graag aan de wethouder vragen wat hij denkt dat het ongeveer gaat kosten. Daar moet hij over nagedacht hebben, want dit is een verzoek van Leefbaar Rotterdam dat al in de commissievergadering is besproken. Ik hoor graag een orde van grootte, voordat mijn fractie hier een oordeel over geeft.

De **VOORZITTER**. Die vraag deponeren wij bij de wethouder voor straks.

De heer **BRUIJN** (pvda). Pas geleden hadden we de Zeiknota en had wethouder Eerdmans, die nu afwezig is, het lumineuze idee dat je bij winkels naar het toilet zou kunnen gaan. De winkeliers zouden daar een sticker voor krijgen. Kunnen we niet beter aan de winkeliers op de Coolsingel vragen of ze de plantjes water willen geven? Dan krijgen ze een groensticker op de deur. Dat is een veel goedkopere motie.

De **VOORZITTER**. Dat is een ietwat retorisch bedoelde vraag, maar wellicht met een serieuze ondertoon. Is er iemand die erop wil reageren? Dat is niet het geval. De heer Van Rij is klaar. De heer Bruin mag beginnen aan zijn eerste termijn.

De heer **BRUIJN** (pvda). Mijnheer de voorzitter. Toen ik nog wat jonger was, deed ik altijd graag spelletjes. Ik was er ook wel fanatiek in en een van mijn meest geliefde was Monopoly, waarschijnlijk door de winstpercentages. Wat daarin speelde, was dat de Coolsingel, behorende tot Rotterdam, niet zo favoriet was. Dat kwam doordat hij aan de linkerkant van het rijtje zat en de huizen en hotels net zo veel kostten, maar minder opbrachten dan die aan de rechterkant van het rijtje. Dan heb je het snel gedaan bij mij. Rechts ligt in hetzelfde rijtje Amsterdam met de Kalverstraat en de Leidsestraat. Daar wil niemand komen, dus de Coolsingel heb ik in mijn hart gesloten. Ik moet toch ook zeggen dat het nooit die mooie, grote allee is geworden die het, gezien de positie op het Monopolybord,

verdient. Daarom is een aanpak van de Coolsingel, wat al decennia door dit huis gonst, niet iets wat wij a priori afwijzen. Mijn fractie is echter wel geïnteresseerd in de vraag hoe dat uiteindelijk gerealiseerd en hoe het gefinancierd gaat worden. Als we het over armoede hebben, is er een college dat zegt dat het er weinig aan kan doen.

Afgelopen dinsdag was er zelfs in Amsterdam een topeverleg voor ambtenaren over armoede voor de G4. Rotterdam was er niet eens bij aanwezig. Zo veel belang wordt hier aan het overleg over maatregelen voor armoedebestrijding gehecht. Nog erger was dat de drie aanwezige steden het niet eens vreemd vonden dat Rotterdam er niet was. Als ik dan aan mijn fractie moet gaan verkopen dat wij een majeure uitgave gaan doen, terwijl het beleid op armoedegebied in deze stad zeer schraal is, dan hebben wij daar enige problemen mee. Mijn fractie is echter niet voor niets in groten getale aanwezig. Ze laat zich graag door dit college overtuigen. Als ik naar het adviesvoorstel kijk, valt mij één ding op. Er wordt gesproken over een investering van 58,1 miljoen, maar de dekking vindt plaats in latere jaren. Dat is deels voorgeschreven door het BBV. We nemen dus een investeringsbesluit, maar we vragen wel aan onze opvolgers om het plan in de toekomst, na 2018, te financieren. Tegen die tijd is er dus minder geld om dingen te doen en dat er geen vrije keuzes meer kunnen worden gemaakt.

Ik wil toch een aantal punten aanstippen. Er wordt in het voorstel gesproken over fietsenstallingen. Ik heb nog extra vragen gesteld, die ik heb laten rondgaan onder de woordvoerders, alsook de antwoorden erop. Er wordt gezegd dat fietsenstallingen niet in de scope staan. Als wij de Coolsingel gaan opknappen en we gaan geen voorzieningen voor de fietsen realiseren, kan het wat ons betreft beter zo blijven zoals het nu is. Binnenkort hebben we namelijk één grote vlakke die volstaat met fietsen. Voor mij zijn de uitgaven die gedaan moeten worden voor

de fietsenstallingen essentieel voor het aanzien en voor het beschermen van de investering die dit college wil doen in de Coolsingel. Er wordt gesproken over vier fietsenstallingen die 300.000 euro à 400.000 euro kosten. Ik heb gerekend met 350.000 euro. Als het echt 400.000 euro wordt, zou het 1,4 miljoen per jaar zijn.

De heer **KROON** (d66). Ik ben zeer blij met het betoog van de Partij van de Arbeid. Ik ben het er van harte mee eens. Helaas was het niet mogelijk om de kosten binnen het budget mee te nemen. Wij komen straks ook met een motie om het college op te roepen om de plannen voor fietsparkeren op en rondom de Coolsingel preciezer in kaart te brengen en te kijken wat het moet gaan kosten. Als de PvdA-fractie deze motie wil medeondertekenen, is ze uiteraard van harte welkom.

De heer **BRUIJN** (pvda). Het is leuk dat de heer Kroon van D66 plannen heeft. Ik hoor ze graag. Ik hoef niet mee te tekenen. Wij varen onze eigen koers. Eén ding is wel belangrijk en dat is dat de heer Kroon niet begrijpt hoe het werkt. Dit wordt namelijk niet als investering gepresenteerd. Daar staart D66 zich op blind. De heer Kroon staart zich blind op een investering van 58,1 miljoen. Alleen de directe kosten worden gedekt in deze periode, namelijk 12,2 miljoen. Die worden uit het beschikbare budget gehaald. Daar praten we op dit moment, deze collegeperiode, over. De 11,8 miljoen die al gereserveerd was binnen het IFR wordt gebruikt voor de kapitaalslasten in de komende drie, vier jaar. Dat betekent dat vanaf 2023 tot en met 2045 financiering gevonden moet worden. Voor het voorstel voor fietsenstallingen hoef je geen investeringskrediet aan te vragen, want er is weinig investering voor nodig. Het zijn echter wel lasten die jaarlijks terugkomen. Net als de extra lasten van 789.000 euro die zijn opgevoerd in de collegebrief komen die jaarlijks terug. Ik heb gevraagd wat de kosten

zijn die op dit moment gemaakt worden voor onderhoud en het schoonhouden van de Coolsingel. Dat is 755.000 euro. De kosten voor het onderhoud van de Coolsingel gaan we dus verdubbelen met de fietsenstalling erbij genomen. De afschrijving van 1.836.000 euro en de rente in het eerste jaar van 1.606.500 euro komt op een bedrag wat ten laste komt van de Rotterdamse begroting van 6.386.500 euro. Wat wel verschilt, is afschrijving en rente. In plaats van één keer het krediet beschikbaar te stellen en van de middelen af te trekken, kun je dit nu afzetten tegen de afschrijving en de rente. Er blijft echter een substantieel bedrag over dat gewoon jaarlijks nodig is en waar jaarlijks dekking voor gezocht moet worden. In latere begrotingen verandert er dus wel iets. Wij willen graag van de wethouder weten of hij al oplossingsrichtingen hiervoor heeft gekozen. Ik vraag hem te komen met voorstellen om dit op een, voor ons, acceptabele wijze te doen.

De heer **KROON** (d66). Ik denk dat de heer Bruin van de Partij van de Arbeid terecht zegt dat het heel veel kost. Ik heb de bedragen niet allemaal precies kunnen volgen, maar hij heeft zijn verhaal redelijk onderbouwd. Het lijkt me ook logisch dat de Partij van de Arbeid iets zegt over wat ze denkt dat het gaat opbrengen. Volgens mij is het zowel een investeringsverhaal als een opbrengstenverhaal. Komt dat deel ook nog aan de orde?

De heer **BRUIJN** (pvda). Wat het zou moeten opbrengen, is dat de Rotterdamse burger er trots op is. Dat lijkt mij het eerste wat belangrijk is. Het is leuk dat er ook nog extra mensen van buitenaf komen kijken, maar ik hoop dat die burger, die nu op Zuid woont en in afwachting is of hij daar kan blijven wonen en kan blijven betalen, die burger die aan de armoedegrens zit, doordat alle armoedemaatregelen die er extra waren door het huidige college zijn geschrapt: ik hoop dat die er ook blij van wordt. Dat is

afhankelijk van het antwoord van de wethouder.

De heer **DE KLEIJN** (sp). Ik ben daar wel benieuwd naar. Voor wie gaat het wat opleveren volgens de heer Kroon?

De heer **KROON** (d66). Dat is een heel terechte vraag. Wat het gaat opleveren is onder andere dat de ondernemers langs de Coolsingel gaan mee-investeren. Het zal een impuls zijn voor de economie van Rotterdam, het zal meer toeristen naar Rotterdam trekken. Het zal op die manier ook meer banen opleveren, zodat mensen weer aan het werk kunnen. Ik denk dat het in algemene zin, zowel voor Rotterdammers als voor mensen uit de regio die onze stad bezoeken en internationale toeristen, een impuls gaat geven aan de Rotterdamse economie en aan de aantrekkelijkheid van de stad. Het is een van de belangrijkste straten van Rotterdam. Ik denk dat er een heleboel plussen in zitten. Er wordt in het debat steeds gewezen op de kosten. Die zijn ook hoog, daar ben ik het mee eens, maar ik denk dat we niet moeten vergeten dat dit ook heel veel oplevert. We hebben eerdere grote investeringen gedaan in Rotterdam. Neem de Erasmusbrug, het Centraal Station: op allerlei plekken in de stad hebben we flink geïnvesteerd: de Meent, de Witte de Withstraat. We hebben steeds weer gezien dat het ook heel veel oplevert. Mijn verwachting is dat dat hier ook weer het geval zal zijn.

De heer **DE KLEIJN** (sp). Maar waar haalt de heer Kroon het vandaan dat het heel veel oplevert? Heeft hij een kosten-batenanalyse ervan? Hoeveel levert het op?

De heer **KROON** (d66). Nee, er is geen kosten-batenanalyse gedaan. Daar heb ik niet om gevraagd, maar de heer De Kleijn ook niet. Als ik kijk naar al die andere projecten en investeringen, dan heb ik er

vertrouwen in dat het ook heel veel gaat opleveren voor Rotterdam.

De heer **DE KLEIJN** (sp). Dus wat de heer Kroon beweert, is dat we gewoon wat nieuwe stoeptegels neerleggen, we schrappen een paar banen en dat gaat vervolgens veel geld opleveren? Waarom dan?

De heer **KROON** (d66). Dat is precies die bagatellisering die ik ook bij andere partijen de afgelopen weken heb waargenomen. Ik kan me daar totaal niet in vinden. Je probeert een Coolsingel van allure te ontwerpen en in te richten. Je probeert de verandering van mobiliteit die de laatste vijf tot tien jaar in de stad plaatsvindt, waarbij steeds meer mensen gaan fietsen en steeds minder mensen met de auto de stad in gaan, te ondersteunen. Vijf jaar geleden heeft de raad citylounge vastgesteld. Het is belangrijk dat meer mensen in de stad verblijven. Langer verblijven is ook een collegetarget. Volgens mij heb ik daar altijd weinig kritiek op gehoord. Je wilt dat mensen langer verblijven in de stad, je wilt dat het aantrekkelijker wordt voor toeristen om naar Rotterdam te komen. Als je zo'n herinrichting gaat doen en je maakt meer ruimte voor voetgangers en fietsers en minder voor autoverkeer, je voegt heel veel groen toe en je voegt plekken toe aan de Coolsingel om te zitten: al dat soort dingen gebeuren. Dan vind ik het een beetje slap verhaal om te zeggen dat het alleen een bredere stoep wordt.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Kroon, mag ik u verzoeken om iets korter te antwoorden? U gaat rap door uw tijd heen.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Ik vraag me af waar de heer Kroon dit allemaal op baseert. Hij heeft geen enkele onderbouwing, er is geen maatschappelijke kosten-batenanalyse. Wie zegt dat het net zo veel oplevert als al die hipsters in de Afrikaanderwijk en in de Maassilo, namelijk helemaal niets?

De heer **DE KLEIJN** (sp). Daarop aanhakend: die citylounge heb ik ooit nieuwspraak genoemd voor een hangplek voor yuppen. Dat is het natuurlijk ook een beetje. Waar het over gaat, is waar de heer Kroon dit allemaal vandaan haalt. Waarom heeft hij niet gevraagd wat de Rotterdammers terugkrijgen voor die 61 miljoen? D66 is collegepartij, het is 70% D66.

De heer **KROON** (d66). Als de heer De Kleijn of de heer Verheij graag een mkba had gehad, hadden ze daar om moeten vragen. Ik heb er voldoende vertrouwen in, gezien ik allemaal net heb genoemd dat het heel veel gaat opleveren. Ik heb daar dus niet om gevraagd.

De heer **DE KLEIJN** (sp). Als wij daar nu om vragen en wij maken er een motie van, dan is de heer Kroon bereid om het besluit even uit te stellen?

De heer **VERHEIJ** (vvd). De heer Kroon baseert zijn afweging op de veronderstelde maatschappelijke baten. Ik heb mijn afweging op heel andere gronden gemaakt en kom tot een andere conclusie, die ik zo ga verwoorden. Ik heb die mkba niet nodig. De heer Kroon baseert zijn oordeel echter op een mkba die er niet is. Ik vraag echt aan hem hoe hij dat denkt te gaan uitleggen.

De **VOORZITTER**. Wilt u daar nog iets op zeggen, mijnheer Kroon? Dat is niet het geval.

De heer **DE KLEIJN** (sp). Ik heb een concrete vraag. Is de heer Kroon ertoe bereid?

De heer **KROON** (d66). Dat lijkt me echt mosterd na de maaltijd. We hebben nu het hele proces doorlopen. Ik heb hem niet nodig, want ik heb er het volste vertrouwen in dat al die positieve effecten voor de stad Rotterdam echt gaan uitkomen. Ik heb geen

mkba nodig voor mijn afweging, dus ik ga er niet om vragen. Dat lijkt me alleen maar vertragen.

De **VOORZITTER**. Ik stel voor dat de heer Bruijn verder gaat.

De heer **BRUIJN** (pvda). Ik wil nog even reageren op de heer Kroon. Eerst zei hij dat je bereidheid treft om te investeren bij pandeigenaren als je de Coolsingel gaat aanpakken. Goed, die doen dit allemaal, dus ik vraag me af of ze na vijf jaar weer een nieuwe remake willen doen. Het gebeurt al. Een veel verbreid misverstand is het volgende. De heer Kroon zegt dat de kosten hoog zijn. Waren ze dat maar. De uitgaven zijn hoog. Die uitgaven worden gewoon gefinancierd en er wordt rente over berekend. Dat zijn kosten die de komende 25 jaar neerslaan. Het zouden kosten zijn als het huidige college het hele bedrag van 58 miljoen euro had vrijgemaakt op de begroting. Dan waren het directe kosten geweest. Dan hadden we inspanning en pijn moeten lijden ten koste van andere speeltjes in de stad. D66 moet afleren om kosten en uitgaven door elkaar te gebruiken. Kosten komen jaarlijks terug.

De **VOORZITTER**. Mijnheer Bruijn, u was klaar? Ik stel voor om kort te schorsen voor een koffiepauze. We schorsen tot 11.35 uur.

De vergadering wordt geschorst.

De **VOORZITTER**. Mag ik u verzoeken uw plaatsen in te nemen? Ik heropen de vergadering. Ik geef het woord aan de heer Kroon.

De heer **KROON** (d66). Mijnheer de voorzitter. We gaan de Coolsingel herinrichten. Een sprong vooruit, met de allure van vroeger in het achterhoofd. Maar dan beter, groener en met meer ruimte voor de fiets. Zo maken we Rotterdam aantrekkelijker voor Rotterdammers, de

bezoekers uit de regio en toeristen van over de hele wereld. De plek die heel Nederland kent van het Monopolyspel, de marathon, de kampioenschappen van Feyenoord en het zomercarnaval. D66 beseft heel goed dat het om 48 miljoen, sorry, 58 miljoen gaat en een hoger onderhoudsbudget. Het is veel geld, maar wij denken dat we met zo'n investering een veelvoud voor Rotterdam terugverdienen, doordat de binnenstad gaat bruisen, meer bezoekers trekt en de ondernemers en pandeigenaren rondom de Coolsingel gaan investeren.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl). Mijnheer Kroon maakte zo'n mooie verspreking. Hij zei eerst 48 miljoen en toen 58 miljoen. Maar zelfs dan zijn we er nog niet. We hebben net gehoord dat er een motie aankomt over fietsenstallingen. Er komt mogelijk nog een motie over irrigatiesystemen. Dat lijkt me trouwens een goed plan. Door een bedrag te noemen suggereer je dat het einde qua kosten in zicht is. We zijn er nog niet met het plan dat nu voorligt. In het plan van eisen uit 2011 is een aantal voorwaarden geformuleerd, zoals fietsenstallingen. Die zitten nog niet in het plan. We hebben dus eigenlijk nog maar een half plan. Ik vind het een beetje jammer, maar ik zou graag van de heer Kroon willen weten hoe hij daar tegenaan kijkt. Denkt hij dat we straks klaar zijn met 58 miljoen? Volgens mij wordt het meer. Het wordt nog veel meer. Gaat hij nu zeggen dat hij ook tevreden is met 65 miljoen voor de Coolsingel? Maken we dan nog steeds dezelfde keuze?

De heer **KROON** (d66). We komen inderdaad met de motie, zoals ik al heb aangekondigd. Op dit moment is dit het geld dat beschikbaar is. Ik ben het met GroenLinks eens dat we moeten kijken of we nog geld kunnen vinden voor de fietsen, zodat we het plan nog beter maken. Het plan is al heel goed, maar met een fietsenoplossing wordt het nog beter. Dat ben ik met GroenLinks eens.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl). We hebben toch aan de voorkant in het plan van eisen voor de architect opdracht gegeven dat het binnen een bepaald budget moest gebeuren? Dat budget is flink overschreden en we hebben er niet alles voor gekregen wat er in het plan van eisen zat. Hoe kijkt de heer Kroon daarnaar?

De heer **KROON** (d66). Dat is teleurstellend. Dat ben ik met mevrouw Bokhove eens. Het is voor mij echter geen reden om af te zien van wat er voorligt. Ik denk dat het plan heel veel kwaliteit oplevert voor Rotterdam. Als we ook nog geld vinden voor de fietsen, wordt het nog beter. Het is jammer, ik had voor dat geld ook graag meer willen hebben, maar van tevoren stel je een budget vast, dan ga je een voorontwerp maken en een definitief ontwerp. In dat proces kom je tot de conclusie dat je met het geld dat je in gedachten had, niet alles kan doen wat je graag wilt.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl). Ik vind dit zo'n vrijbrief voor iedere volgende ontwerper om maar gewoon rücksichtlos te gaan ontwerpen en niet binnen het budget te blijven. We hebben dat gezien bij de Binnenrotte. Toen hadden we 6 miljoen begroot en werd het 13 miljoen. Nu hadden we bedacht dat het maximaal 50 miljoen mocht kosten, met een aantal eisen in het plan. Die worden niet ingewilligd en dan wordt er over tegenvallertjes en rekenfoutjes gesproken. Het einde is echter nog niet in zicht. Waar ligt voor D66 de grens om zo'n plan van eisen uitgevoerd te krijgen?

De heer **KROON** (d66). Het is niet alleen een rekenfout geweest. Dat werd net gezegd, maar volgens mij is dat onterecht. Je gaat uit van een voorontwerp, je probeert in kaart te krijgen wat je wilt, je zet ontwerpers aan het werk en daar komt iets uit. Dan is het jammer als niet alles erin zit wat je graag had gewild. Voor ons zit er echter genoeg in om ermee

verder te gaan. Daarnaast hebben we de motie om een oplossing voor het fietsenprobleem toe te voegen, dat mevrouw Bokhove terecht noemt als iets wat we ook nog graag willen.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Hadden we volgens de heer Kroon niet beter, net als bij het Centraal Station, eerst een goed en volledig plan kunnen maken met een sluitend budget om het vervolgens uit te voeren binnen het budget en binnen de geplande tijd? De heer Kroon zegt daarnaast dat we geld moeten vinden om de resterende wensen te realiseren. Waar gaat hij dat geld zoeken?

De heer **KROON** (d66). Het is goed dat de heer Verheij begint over het Centraal Station. Het is jammer dat daar te weinig fietsenstallingen zijn. Daar zijn we nu al achter. De stalling aan de voorkant staat regelmatig vol, dus ook daar is niet alles gedaan wat kennelijk had gemoeten. Er is daar niet geanticipeerd op de enorme groei van het aantal fietsers. Wat was de tweede vraag?

De heer **VERHEIJ** (vvd). Waar gaat u geld zoeken?

De heer **KROON** (d66). De motie is een opdracht aan het college om naar geld te zoeken.

Ik ga verder. De Coolensingel moet hiermee aantrekkelijker worden om te verblijven en minder een barrière vormen tussen oost en west.

De heer **BRUIJN** (pvda). Ik word getriggerd door de uitspraak van de heer Kroon. Hij zegt dat het college naar geld moet zoeken. Hij zit nu drie jaar in de coalitie. Waarom heeft het college de afgelopen drie jaar niet naar die 58 miljoen gezocht om het in één keer te kunnen betalen? Waarom moet het allemaal naar de toekomst verlegd worden? Heeft de heer Kroon er ooit aan gedacht dat

het geld er wel een keer moet zijn? Hij zegt wel dat het college naar geld moet zoeken, maar het heeft de laatste jaren nog nooit naar geld gezocht. Daarom liggen de kosten in de toekomst.

De heer **KROON** (d66). Ja, dat klopt. De toekomst ligt inderdaad in de toekomst. Je zou graag alles in één keer willen, maar je hebt niet oneindig geld. Je doet het met de middelen die je hebt. Daarmee probeer je een zo goed mogelijk plan te maken.

De heer **BRUIJN** (pvda). Toen dit college aantrad, waren er heel veel reserves. Die zijn terecht gebruikt voor de objecten waarvoor ze waren aangelegd. D66 had ook een reserve kunnen aanleggen voor de Coolsingel. Dan had de partij gewoon geld achtergelaten aan haar opvolgers om het project uit te voeren. Dat heet reserveren. Dat doet pijn, want het kost geld. Maar het is iets anders dan het nu te verleggen en te zeggen dat je ook nog een fietsenstalling wilt en dat het college maar naar geld moet zoeken.

De heer **SCHAMPERS** (d66). Ik vind het een beetje oneerlijke bejegening van de heer Bruijn, zeker omdat de PvdA uitvinder is van het kapitaliseren van investeringen en op die manier meer geld te kunnen uitgeven dan je eigenlijk hebt. Het is ook helemaal niet ongebruikelijk om dat te doen. Elke overheid doet dit. We doen dit ook als we een brug aanleggen of de Maastunnel vervangen. Het is niet zo dat de PvdA het er per se mee eens moet zijn om het te kunnen doen, of is dat wel wat de heer Bruijn suggereert?

De heer **BRUIJN** (pvda). Ik hoef hier niet terecht te staan voor iets wat de PvdA in het verre verleden heeft gedaan. Had D66 het dan niet aardig gevonden om toch een gedeelte van deze uitgaven middels een reserve te kunnen voldoen? Dat kan gewoon binnen het besluit voor de BBV. De lasten worden boekhoudkundig natuurlijk in de

toekomst gelegd, maar middels een reservering die is aangelegd, worden de kosten voldaan. Dan had u pijn moeten lijden, maar was het wel uw Coolsingel geworden.

De heer **SCHAMPERS** (d66). Ik denk dat iedereen u dankbaar is voor het lesje mogelijkheden. Investeringen worden inderdaad gedaan op het moment dat er geld is. Op de lopende begroting worden geen lopende uitgaven beperkt om investeringen te kunnen doen. Dat doen we hier ook niet.

De heer **KROON** (d66). Ik ga verder met mijn verhaal. Er komt met dit plan meer ruimte voor de fiets. Om een fietsenstalling te realiseren, dien ik een motie in.

Motie 2, 'Fietsparkeren op en rond de Coolsingel'

'De gemeenteraad, in vergadering bijeen op 8 en 15 december 2016, ter bespreking van het herziene voorstel tot het beschikbaar stellen van een krediet voor de herinrichting van de Coolsingel;
constaterende dat:

- de huidige stallingscapaciteit voor fietsen op en rond de Coolsingel (+/- 1.000 plekken) lager is dan de vraag (+/- 2.700 plekken);
- de fietsparkeerbehoefte naar verwachting tot 2025 verder oploopt, tot 2.500 kortstallers en 850 langstallers;
- het college een integrale benadering voorstelt om voldoende fietsparkeerplekken te creëren, met 1.000 parkeerplekken op straat en parkeren op eigen terrein door ondernemers, werknemers en bedrijven;
- het college daarnaast voorstelt om op termijn hoogwaardige, gebouwde stallingen te realiseren, waarvoor nu vier concrete locaties in beeld zijn (nabij FORUM, Bijenkorf, Coolsingel 75 en onder het Stadhuisplein);

- de verwachte kosten voor deze nieuwe fietsenstallingen niet gering zijn en er nog geen dekking voor gevonden is;

overwegende dat:

- fietsen goed is voor de luchtkwaliteit, gezondheid en leefbaarheid in de stad;
- voldoende fietsparkeervoorzieningen van belang zijn om Rotterdammers te stimuleren vaak de fiets te nemen;
- in pandige fietsvoorzieningen onnodige verrommeling van de Coolsingel tegengaan;

voorts overwegende dat:

- het college de nieuwe, hoogwaardige gebouwde stallingen gelijktijdig wil opleveren met de Coolsingel;
- het noodzakelijk is om de raad tijdig te informeren over de kosten en financiering, zodat daarover over niet al te lange tijd een besluit kan worden genomen;

draagt het college op:

- de kosten van de vier beoogde nieuwe stallingslocaties zo nauwkeurig mogelijk uiteen te zetten;
- daarnaast de stallingsmogelijkheden op de Meent in kaart te brengen, zowel op straat als in pandig, inclusief de bijbehorende kosten;
- deze informatie zo spoedig mogelijk, maar in ieder geval binnen drie maanden, aan de raad te presenteren;
- hierbij ook de voor- en nadelen per locatie te vermelden;
- bij de kaderbrief 2018 een voorstel aan de raad te presenteren met een oplossing voor het fietsparkeervraagstuk, dat:
 - gereed kan zijn bij de oplevering van de Coolsingel in 2021;
 - voorziet in de fietsparkeerbehoefte van 2025;

en gaat over tot de orde van de dag.'

w.g. S. Kroon, S.J.J. Schampers,
C.E. Eskes, B.J. van Rij

Mevrouw **BOKHOVE** (gl). De heer Kroon zegt dat er meer ruimte komt voor de fiets. We hebben nu twee vrijliggende fietspaden

van ongeveer 2,5 m. We krijgen straks één fietspad van 2 x 2,25 m voor twee richtingen. Is dat meer ruimte?

De heer **KROON** (d66). Door op deze manier het fietspad op de Coolsingel te leggen met gecombineerde rijbanen tegen elkaar, creëer je volgens mij een veel rustiger manier om er te fietsen en elkaar te passeren. Als je daar fietst op de relatief smalle strookjes die er nu liggen, kun je vaak niet inhalen. Door de fietspaden te combineren, krijg je volgens mij een veel fijner fietspad.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl). Aan de ene kant is dat misschien zo. Aan de andere kant verliezen we een fietspad. Je maakt een extra belemmering voor de fietser, meer oversteekbewegingen en een onveiligere situatie voor de fietser. Met een dubbelzijdig fietspad aan één kant moet de fietser heel veel inleveren.

De heer **DE KLEIJN** (sp). Ik vind het behoorlijke tegenspraak. We hebben twee fietspaden, er komt er één. Wat zegt D66? Dat we meer ruimte hebben voor de fiets. Begrijpt u het nog? Ik niet.

De heer **KROON** (d66). Ik heb het net uitgelegd. Gezien de tijd ga ik dat niet nog een keer doen. In reactie op de opmerking van mevrouw Bokhove het volgende. We hebben in de commissie een discussie gehad over de mogelijkheden om aan de andere kant ook een fietsstrook, een Bokhovepaadje, aan te leggen. Volgens mij zijn we samen tot de conclusie gekomen dat daar te weinig ruimte is. Er is minder ruimte voor de auto's, er komt veel meer ruimte voor voetgangers en het wordt een veel prettiger fietspad. Dat is volgens mij de conclusie van dit plan.

Mevrouw **LAAN** (vvd). Maar de heer Kroon weet toch ook dat het voor de voetgangers het prettigste was om in de richting oost-west te bewegen en niet noord-zuid? Dat is uit alle

studies gebleken. Noord-zuid is er wel veel fietsverkeer. De heer Kroon zegt dat het veiliger is om in te halen op een tweebaansfietspad dan op een eenbaansfietspad? Dat moet hij toch eens uitleggen. Als er geen tegemoetkomend verkeer is, is het toch veel veiliger om in te halen?

De heer **KROON** (d66). Ik heb het woord "veilig" niet gezegd, ik heb "comfortabel" gezegd.

Mevrouw **LAAN** (vvd). Als wij niet meer in debat kunnen met partijen, omdat ze dat niet nodig vinden, hadden we hier niet met zijn allen de hele dag hoeven te zitten.

De heer **KROON** (d66). Van de orde, mijnheer de voorzitter, want ik heb nog drie minuten staan, maar ik sta de hele tijd vragen te beantwoorden. Ik weet niet waar dit op slaat. In de commissie heb ik geprobeerd om overal op in te gaan.

De heer **DE KLEIJN** (sp). Als het toch van de orde is. D66 is een partij die hier verantwoordelijkheid voor heeft. We weten allemaal dat het Coolsingelproject voornamelijk uit de hoek van D66 komt. Het is dus niet zo vreemd dat fracties in deze raad vragen hebben aan de fractie van D66. Daar had de heer Kroon zich op moeten voorbereiden.

De **VOORZITTER**. Ik merk dat er behoefte is aan verder debat over dit onderwerp en dat een aantal fracties in tijdnood komen. Dat is terecht, omdat er veel vragen over bestaan. Ik doe een praktisch voorstel. Is het niet verstandig om de spreektijd enigszins aan te passen? Ik stel voor om iets meer tijd uit te trekken voor het debat, zodat we het fatsoenlijk kunnen afronden. U kunt naar de plustabel gaan als u het wenselijk vindt om meer ruimte te hebben.

De heer **SCHAMPERS** (d66). Volgens mij hebben we deze discussie regelmatig, namelijk dat we de discussie uit de commissievergadering nog eens overdoen. Dat gebeurt nu weer. De heer Kroon wordt verweten dat hij niet in debat wil, terwijl hij bijzonder geduldig overal antwoord op geeft, ook op vragen die hij al twee of drie keer in de commissie heeft beantwoord. Het is niet nodig om op te plussen. We hebben vooraf een inschatting gemaakt of de tijd voldoende is om deze punten te behandelen. Daar blijven we bij.

De heer **BRUIJN** (pvda). Van drie naar vier uur, daar gaan wij mee akkoord.

De **VOORZITTER**. Ik kijk even naar Leefbaar Rotterdam.

De heer **BUIJT** (lr). Heel simpel, mijnheer de voorzitter. We hebben commissievergaderingen gehad. Daar worden deze zaken tot het uiterste besproken. Het is nu al meerdere keren voorgekomen dat we in de raadsvergadering de discussie opnieuw doen, terwijl we dat veel beter met elkaar in de commissie kunnen doen.

De **VOORZITTER**. Mijn voorstel was slechts om wat zuurstof te geven aan het debat, omdat er veel vragen worden gesteld en dat knelt. Als u dat niet wilt, houdt het op.

Mevrouw **LAAN** (vvd). Het lijkt mij een heel goed voorstel van de voorzitter, zeker omdat partijen vinden dat ze onvoldoende tijd hebben om antwoord te geven. Er zijn vragen gesteld en wij geven D66 nu tijd om antwoord te geven. Of de fractie heeft de antwoorden niet, maar dat is het failliet van de inhoud blijkbaar.

De heer **SCHAMPERS** (d66). Elk raadslid gaat over zijn eigen antwoorden. Hij kan ook oordelen dat hij voldoende antwoord heeft gegeven op bepaalde vragen.

Mevrouw **ESKES** (cda). Wat mij betreft heeft de partij waar het om gaat, eerste recht van spreken of ze meer of minder spreektijd nodig heeft. Als D66 het zo wil houden, is het wat mij betreft akkoord.

De heer **BRUIJN** (pvda). Er wordt gesteld dat dit allemaal in de commissievergadering besproken kan worden, maar ik heb straks ook nog wat grotere, financiële vragen. Ik wil bijvoorbeeld weten waarom dit niet alvast deels verwerkt is in de begroting 2017. Het is wat lastig om dat in de commissie te bespreken, als de wethouder Financiën er niet bij is. Dat wil ik in dit plenaire debat doen.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Ik maak er wat bezwaar tegen. De Partij voor de Dieren heeft voor vandaag tien minuten spreektijd voor twee belangrijke onderwerpen. Om zuinig om te gaan met mijn tijd, heb ik mij bewust afzijdig gehouden van het debat, terwijl ik ook nog vragen had voor Leefbaar Rotterdam. Als we nu gaan plussen omdat bepaalde partijen hun zaakjes niet voor elkaar hebben, zou ik dat erg jammer vinden.

De **VOORZITTER**. Het voorstel komt bij uw voorzitter vandaan. Het is niet goed om partijen een verwijt te maken. Ik merk dat het debat knelt vanwege de beperkte spreektijd. Daarom deed ik het voorstel. Ik merk dat er geen draagvlak voor is. Mijnheer Kroon, u kunt uw betoeg vervolgen.

De heer **KROON** (d66). Ik rond af. Het wordt een prachtige Coolsingel. Het is een ware investering voor de stad die wij van harte toejuichen.

Mevrouw **ESKES** (cda). Mijnheer de voorzitter. Ik mag hier aanhaken aan een sluitstuk van een traject dat al vrij lange tijd duurt. Ik heb de voorstellen en het ontwerp gezien. Ik moet zeggen dat ik het, als

inwoner van Rotterdam, een prachtig ontwerp vind. Ik denk dat de Coolsingel, wat het centrale punt is van deze stad en waar veel activiteiten plaatsvinden, prachtig ontworpen is. Het is prima om daarin te investeren. Het CDA staat positief tegenover de voorliggende ontwikkeling. Wij steunen het raadsvoorstel. Wij hebben beide moties gesteund van LR van D66. Wij hopen dat er goed gekeken wordt naar de mogelijkheden voor het fietsparkeren binnen het ontwerp dat er nu ligt. Wij denken dat er een voorstel ligt waarmee de Coolsingel een prachtige trekpleister wordt, waar mensen kunnen verblijven en recreëren. Dat is een winst voor de stad.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl). Mijnheer de voorzitter. De Coolsingel. Alleen al aan de straatnaam kun je horen of iemand een Rotterdammer is of niet: Coolsingel of Coolsingel. De straat waar het gevaarlijk oversteken is, omdat er twee keer twee autostroken zijn. De straat waar de start en de finish van de marathon zijn. Deze straat die al heel lang op het verlanglijstje van GroenLinks staat om eens grondig aan te pakken. Het liefst zien wij hem autovrij, maar op zijn minst autoluw. Een straat waar ruim baan is voor fietsers en voetgangers, met groen en terrassen. In 2011 is het programma van eisen opgesteld.

GroenLinks was het niet met alle punten eens, maar een aantal punten wil ik er toch uithalen. Groener, veiliger, aan weerskanten een vrijliggend fietspad, oversteekbaarheid van oost naar west voor voetgangers. In West 8 werd een zeer gerenommeerd bureau gevonden om het ontwerp te maken. Vol trots is dat gepresenteerd. Ik moet zeggen dat het er op heel veel punten veelbelovend uitziet. Maar er zijn ook vele vragen en opmerkingen gemaakt, zowel in informele sessies als formeel in de commissie. We hebben in de commissie ontzettend veel dingen besproken, maar een aantal dingen moet je in de raadsvergadering

herhalen, omdat het de punten zijn waarop je een plan uiteindelijk beoordeelt. Hier maak je de finale afweging. Als er een aantal belangrijke punten is waarover we wezenlijk van mening verschillen, vind ik het heel terecht om deze nogmaals in de raadsvergadering aan de orde te stellen. Vandaar dat ik D66 graag wat meer tijd had gegund.

Het is duidelijk dat het college moest schipperen tussen een aantal wensen van verschillende partijen, die verschillende visies hebben op de Coolsingel, de visie van de architect en het plan van eisen – daaraan is zeker niet op alle punten voldaan – en de wensen van winkeliers en gebruikers. Zoals gezegd zijn er veel goede punten in het ontwerp, zoals het uitgangspunt dat het bestaande groen, de grote platanen, zo veel mogelijk moeten worden behouden. Dat gebeurt lang niet bij alle inrichtingsplannen, maar is hier echt een uitgangspunt geweest. Een ander goed punt is dat het ontwerp is doorgetrokken tot de Witte de Withstraat. Zeker na het Churchillplein, waar gras tussen de trambaan komt, wordt het flink veel groener en zie je een goede verbetering. Het ontwerp voor de straatverlichting, geïnspireerd op de grote staande lichtornamenten bij het stadhuis die echt bijzonder zijn. Er zitten heel bijzondere elementen in het ontwerp. Het moest een esplanade worden.

Het is echter ook duidelijk dat aan het ontwerp nauwelijks wijzigingen zijn aangebracht tussen het voorlopige en het definitieve ontwerp, terwijl het op een aantal punten afwijkt van het plan van eisen. Het is een ingeslagen weg die vervolgd wordt. De grootste wijziging in het plan zijn de oplopende kosten. In plaats van 50 miljoen gaat het 60 miljoen kosten. Op sommige punten zijn de materiaalkosten gedrukt, zoals bij de trambaan waar nu gewoon betonnen tegels tussen komen. Die keuze om de kosten te drukken, vinden we jammer, want het levert niet de uitstraling die beoogd was.

Echt substantieel groener is vooral het stuk dat is toegevoegd, maar de Coolsingel zelf op heel veel punten niet. Op de impressies zie je hoe stenig het nog is. Op heel veel plekken is er voldoende ruimte om groen toe te voegen.

De oversteekbaarheid voor de voetgangers is niet substantieel verbeterd, maar juist beperkt omdat het anders de doorstroming van auto's niet ten goede komt. Extra verkeerslichten, minder zebrapaden, het plaatsen van barricaden langs de trambaan, waardoor je op onlogische plekken moet oversteken. In het programma van eisen stond aan weerszijden een fietspad. Ik ken de fietsers. We hebben gesproken over hun anarchistisch gedrag en mijn anarchistische fietsgedrag. Ze moeten omfietsen over alternatieve routes en extra oversteekbewegingen maken. Meerdere verzoeken om daar een oplossing voor te vinden, zijn niet gehonoreerd. De praktijk zal zijn dat aan de stadhuis kant over de brede stoep wordt gefietst. Fietsers zullen bekeuringen krijgen, terwijl we nu een oplossing kunnen verzinnen. Dat zou voor GroenLinks van grote meerwaarde zijn. Fietsers kiezen namelijk altijd de kortste weg.

Essentieel zijn goede fietsvoorzieningen. De fietsparkeergarages bijvoorbeeld, maar ook die zijn nog toekomstmuziek. Ze zitten niet in het voorliggende plan. Ze stonden echter wel in het plan van eisen als uitgangspunt.

Hoe kunnen we steeds plannen maken waarvan maar de helft wordt uitgevoerd en dat we later meerkosten voor onze rekening krijgen?

In het eerste plan dat werd gepresenteerd, werd in tegenstelling tot het autoluw maken van de stad zelfs een extra straat toegevoegd. De Stadhuisstraat werd namelijk weer opengemaakt. Gelukkig is deze weer afgesloten, maar het college stelt dat deze weer opengaat als dat in de toekomst nodig is. Dat is tegengesteld aan

het collegebeleid en als het winstpunt is dat de straat niet opengaat, vind ik dat we te weinig hebben bereikt in al deze besprekingen. In het plan van eisen staat dat er minder snelheidsverschil moet zijn op de Coolsingel. Er is een heel goed voorstel gedaan door de ChristenUnie om het autoverkeer met 30 km/u over de Coolsingel te laten rijden. Ook dat is uiteindelijk niet gehonoreerd. We gaan alleen de adviessnelheid van 30 km/u op de borden zetten en er kan niet gehandhaafd worden, ook niet als mensen op drukke dagen met 50 km/u over deze racebaan rijden. In het plan van eisen stond echt dat doorgaand verkeer ontmoedigd moet worden.

GroenLinks had dan ook liever een knip gezien, nog minder banen, want dat zou pas echt het doorgaande verkeer ontmoedigen. Een investering van 60 miljoen doe je voor een plan dat dertig jaar mee moet. Je weet ook dat het niet voldoende is om een stapje in de goede richting te doen. Een investering van 60 miljoen vraagt om een toekomstbestendig en duurzaam plan. Iedere partij die straks zegt dat ze instemt met dit plan omdat het een eerste stapje is, moet zich realiseren dat elke structurele aanpassing, bijvoorbeeld toch een fietspad maken aan de stadhuiszijde, opnieuw miljoenen met zich meebrengt. De Rotterdammers verbazen zich nu al over de hoge prijs van de herinrichting. Hoe graag we ook een poging zouden steunen om een stap in de goede richting te zetten, willen we echt dat er eerst een toekomstbestendig en duurzaam plan moet liggen voor de Coolsingel, met alle kosten erin opgenomen en het plan van eisen als uitgangspunt. We neigen vooralsnog naar een nee.

De heer **PEKSERT** (nida). Mijnheer de voorzitter. De Coolsingel is een prachtige straat, vooral als je hem ziet in het donker. De twinkellende lichtjes aan de mooie rij bomen geven in de avond een warm en trots gevoel, als ik na een lange vergadering van de EMHD om 23.30 uur op de tram sta te

wachten. Het is helemaal niet erg als de tram een paar minuten later komt dan op het bord staat aangegeven. Het uitzicht is een spektakelstuk waar ik enorm van kan genieten. Hoe anders is dat beeld als je in de ochtend naar de Coolsingel kijkt. De twinkellende lichtjes in de bomen zijn hun magie verloren en je wordt geconfronteerd met het verval. De Coolsingel moet broodnodig onderhanden genomen worden, zoveel is zeker. Nida beoogt met de herinrichting van de Coolsingel een toekomstbestendige straat met allure: een straat waar het fijn winkelen, wonen of lekker niksen is. Het doet Nida goed om te zien dat er in de plannen autoluwe maatregelen ingefietst zijn. Kortom: een plek waar je graag komt, maar vooral ook graag blijft. Als we een rapportcijfer zouden moeten geven, zou de Coolsingel een cum-laudestraat moeten zijn: een straat die minimaal een acht haalt. Met de huidige toekomstplannen denken wij echter dat de Coolsingel, nu een onvoldoende scorend, geen acht gaat halen. Het wordt eerder een zesje. In onze ogen is het dus geen eindhalte. Voor deze periode is het even tot hier en niet verder. Desalniettemin is het een stap in de goede richting. Vanuit Nida zien wij het als een broodnodige basis, een eerste fase waar toekomstige colleges complementair op kunnen voortbouwen.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl). Welke toekomstige stappen ziet de heer Peksert verder voor de Coolsingel?

De heer **PEKSERT** (nida). Als wij het hebben over een toekomstbestendige Coolsingel, dan denken wij aan een voetgangersbrug of fietsersbrug, zoals we in Kopenhagen hebben gezien. Dat heeft Kopenhagen sterk in beeld gebracht als fietsstad. Zo zijn er meerdere voorbeelden te bedenken. Ons gaat het erom dat er geen eindproduct moet komen te liggen, maar dat de nieuwe plannen steeds aangepast worden aan de ontwikkelingen en de veranderende leefstijl.

De plannen moeten complementair zijn aan elkaar. We willen dus niet afbreken en opnieuw bouwen, maar een basis leggen waar toekomstige generaties op kunnen voortbouwen.

Mevrouw **BOKHOVE** (gl). Dat klinkt heel mooi, maar ik heb de indruk dat de Rotterdammers dadelijk een prachtige esplanade willen. Zij willen niet iedere keer om de vijf jaar met wegopbrekingen, aanpassingen en meerkosten zitten. Ziet de heer Peksert dat anders?

De heer **PEKSERT** (nida). Wij zien dat anders. Wij zijn er ook niet voor om elke vijf jaar de boel open te breken. Maar het is ook geen afbreken en opnieuw opbouwen. We willen juist dingen toevoegen. Dat is wat wij voor ogen hebben met de Coolsingel. Dat is letterlijk en figuurlijk bouwen aan de Coolsingel. Het moet een straat worden met een basis waarop je heel veel aanpassingen kunt aanbrengen. Dat betekent niet dat je de hele straat moet opengooien.

De heer **SIES** (cu-sgp). Mijnheer de voorzitter. Rotterdammers en de inwoners van Rotterdam zijn gebaat bij zowel een prettige en goed onderhouden woonomgeving, als een aantrekkelijke binnenstad. In de politieke debatten die wij voerden over de Coolsingel lijkt het alsof we moeten kiezen: of 58 miljoen naar de Coolsingel of een vergelijkbaar bedrag investeren in de buitenruimte van de woonwijken. Hoewel ik het goed begrijp – je kunt geld maar één keer uitgeven – is het een overbodige tegenstelling. De ChristenUnie-SGP heeft vorig jaar bij de begroting een motie ingediend om een businesscase te maken voor het onderhoud van alle kapitaalgoederen. De motie is aangenomen en uit de afdoening blijkt dat de gemeente Rotterdam op lange termijn goedkoper uit is als ze investeert in het inlopen van het achterstallige onderhoud en al het benodigde reguliere onderhoud gaat

uitvoeren. Rotterdam kan miljoenen besparen. Een oude lantaarnpaal vervangen is goedkoper dan het uitstellen van de investering en het risico te lopen op extra storingsonderhoud. Het vraagt om een investering, maar die wordt terugverdiend. Rotterdam is gewoon in staat om het onderhoud van alle stadswijken op topniveau te brengen en te houden. Wat ons betreft gaan we daar direct mee aan de slag, met of zonder nieuwe Coolsingel.

Het is niet of/of, maar en/en. Ook de Coolsingel heeft een opknapbeurt nodig. Voor de ChristenUnie-SGP is een betere uitstraling met mooie natuurstenen tegels niet het belangrijkste aspect. Met name de impact op de mobiliteit is voor mijn partij doorslaggevend om in te stemmen met de plannen voor de nieuwe Coolsingel. We gaan van een stadssnelweg naar een aantrekkelijk verblijfsgebied waar ruimte is voor alle vervoersmiddelen, maar waar een betere balans is tussen fiets, voetganger, ov en auto. Als het aan ons had gelegen, waren we nog een stapje verder gegaan. Dan was er een knip gekomen in de Coolsingel, zodat je alleen nog bestemmingsverkeer overhoudt. In dat geval was 30 km/u geen adviessnelheid, maar de maximumsnelheid geworden. Dit zijn maatregelen waarvan wij hopen dat ze in het komende jaar alsnog genomen worden, zodat de nieuwe Coolsingel echt een startsein wordt van een autoluwe binnenstad. Dat is niet om automobilisten te pesten, maar omdat we ervan overtuigd zijn dat dit de leefbaarheid van het stadscentrum ten goede komt.

De conclusie is dat de ChristenUnie-SGP de plannen voor een nieuwe Coolsingel steunt en zich tegelijkertijd blijft inzetten voor aantrekkelijker en goed onderhouden buitenruimten in heel Rotterdam: omdat het kan en omdat het moet.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). Mijnheer de voorzitter. De Coolsingel, het

hart van Rotterdam. Een plek met markante gebouwen, bijzondere kunstwerken en mooie bomen, maar ook een plek waar het verkeer ruim baan krijgt en wel over vier banen. Dat is te merken: zodra je hier naar buiten stapt, merk je het meteen. Het stinkt op de Coolsingel naar vieze uitlaatgassen. Dat is niet goed voor de luchtkwaliteit en niet goed voor de gezondheid van de Rotterdammers. Bovendien zie je meteen dat de ruimte voor fietsers momenteel zeer beperkt is. Vandaar dat wij verheugd waren dat het college de Coolsingel wil verbouwen. De Partij voor de Dieren wil dat namelijk ook. Het college wil er 58 miljoen voor uittrekken. Dat is een hoop geld en daarom hebben wij kritisch gekeken naar de plannen. Het voorgestelde plan voor de Coolsingel hinkt op twee gedachten. Enerzijds wil men de fietsers en voetgangers beter faciliteren. Anderzijds blijft men de auto centraal stellen. Wij vinden dit een halfslachtige oplossing. Wacht gewoon tot er meer geld beschikbaar is. Als je de Coolsingel verbouwt, doe het dan in vredesnaam in één keer goed. De Partij voor de Dieren wil een geheel autovrije Coolsingel: een plek waar ruimte is voor de voetganger en de fietser. Meer ruimte dan nu dus. Het moet ook een plek worden waar de veertig platanen die nu moeten wijken, kunnen blijven staan. De prachtige bomen voor het postkantoor gaan namelijk gewoon weg. De platanen staan al vanaf de wederopbouw op de Coolsingel. Toen de Coolsingel werd hersteld, zijn deze bomen geplant. Ook historisch gezien zijn het prachtige bomen. De Coolsingel moet ook een plek zijn waar het stadhuis de ruimte krijgt om te ademen. In dit plan scheren de auto's langs de ingang van het stadhuis, terwijl in de meeste andere grote steden het stadhuis staat te schitteren aan een levendig plein.

Rotterdam is een stad waar men een "stoep" een "stoep" noemt en geen "esplanade". Het is echt een volkomen onzinnig woord voor de Coolsingel. Dat brengt mij bij het

straatmeubilair en de betegeling. Wij vinden het straatmeubilair en de gekozen bestrating niet passen bij deze stad. Het zou er heel leuk uitzien in zuidelijke landen, maar Rotterdam is een wederopbouwstad met moderne architectuur. Ziet u de moderne architectuur van de Bijenkorf van Marcel Breuer al gecombineerd met de kitscherige truttigheid die er straks voor de deur komt? Want dat is het. Kan iemand mij uitleggen wat het eigenlijk inhoudt, die plantenbakjes en lantaarnpalen? Is het neobarok of postmoderne truttigheid? Wij vinden dit niet passen bij onze prachtige, moderne gebouwen die op de Coolsingel staan.

(De burgemeester draagt het voorzitterschap over aan de heer Molenaar.)

De **VOORZITTER** (de heer Molenaar). U krijgt een interruptie, waarschijnlijk over de term "postmoderne truttigheid".

Mevrouw **BOKHOVE** (gl). Van sommige dingen kan ik me dat voorstellen, maar niet van die lantaarnpalen. Wat vindt de heer Van der Velden daar nu weer truttig aan? Ik vind het namelijk een heel mooi ontwerp.

De heer **VAN DER VELDEN** (pvdd). In een moderne stad zijn de lantaarnpalen prachtig. De Rotterdamse stijl vinden wij nu al mooi. Dat vinden wij passen bij deze stad. De lantaarnpalen die de architect heeft verzonnen, ik weet niet wat ik daarvan moet vinden. Ik vind ze helemaal niks. Dat lijkt me een helder antwoord. Laat ik het kitsch noemen.

Het voorgelegde plan tilt de Coolsingel niet naar een hoger niveau, wat wij betreuren. Wij hebben begrip voor de goede bedoelingen van het college, maar dit plan vinden wij een gemiste kans.

De heer **DE KLEIJN** (sp). Mijnheer de voorzitter. Ik zit al lang in de raad en heb een flink aantal jaren geleden een

geëmotioneerd, heftig en uiteindelijk hoopvol debat meegemaakt, waarbij aan het einde van de vergadering is besloten tot de overkapping van de 's-Gravendijkwal. Dat zou volgens de toenmalige berekeningen zo'n 200 miljoen kosten en dat hadden wij ervoor over. Daarna is dat teruggedraaid. Het is geschiedenis en we kunnen allemaal nagaan hoe dat gekomen is. Dat was natuurlijk een klap in het gezicht voor iedereen die zich had hardgemaakt voor het oplossen van een van de grootste verkeersriolen in deze stad. Hoe absurd is het dat we nu met zijn allen trots zijn, althans een groot deel van de raad, op een plan voor de Coolsingel, waar tegelijkertijd tweeduizend extra verkeersbewegingen over de 's-Gravendijkwal gaan? Dat is toch niet uit te leggen aan de mensen in deze stad? Alleen dat feit al is volgens de SP-fractie een absurd aspect van het plan dat nu voorligt. De heer Van Rij zei dat geen simpele straattegels op de Coolsingel wil. Maar wij hebben toch de Rotterdamse stijl? Er staat bij dat een deel van de Rotterdamse stijl geschikt is voor een geweldige centrumboulevard. Dat hebben we. Als we dat gaan toepassen op de Coolsingel, zijn we 4 miljoen minder kwijt aan het herinrichtingsplan. Waarom moet het nu zo zijn? Ik kan niet uitleggen dat we kitscherigheid voor de deur van ons stadhuis gaan neerleggen voor 4 miljoen extra, terwijl in de rest van de stad het voldoende is om de Rotterdamse stijl aan te leggen. Daarom heb ik een amendement dat ons 4 miljoen gaat opleveren.

Amendement A, Coolsingel in Rotterdamse Stijl

'De gemeenteraad van Rotterdam in vergadering bijeen op 8 en 15 december ter bespreking van het agendapunt "Het herziene voorstel tot het beschikbaar stellen van een krediet voor de herinrichting van de Coolsingel" besluit:

bij punt 1. in het raadsvoorstel "58,1 mln" te wijzigen in "54,1 mln".'

w.g. L.P.M. de Kleijn

'Toelichting: In de brief van wethouder Visser (16bb10173) stelt de wethouder dat de gemeente tot 4 miljoen kan besparen als bij de herinrichting van de Coolsingel uitgegaan wordt van 'ruimtelijke vormgeving en materialisatie bij de uitgangspunten voor Centrumboulevard', Rotterdamse Stijl. Dat lijkt ons een goed uitgangspunt voor de herinrichting. Naast de lagere investeringskosten kan de gemeente zo ook nog eens jaarlijks 60.000 euro besparen op beheer en onderhoud.'

De heer **DE KLEIJN** (sp). Het is een opmerkelijk debat. Ik heb ook gehoord dat het een geweldig ingewikkeld en complex project is, waarvan het logisch of acceptabel is dat er zomaar ineens een rekenfout van 11 miljoen in zit. Hoe ingewikkeld kan het zijn? Het gaat om de herinrichting van één straat. Hoe is het mogelijk dat daar rekenfouten in zitten van 11 miljoen? Hoe gaat het college dat uitleggen aan de rest van de stad? Ik ben het eigenlijk eens met de heer Sies van de CU-SGP. Het zou geen tegenstelling moeten zijn of we een mooie Coolsingel krijgen, want ook de SP-fractie vindt dat er best wat moet gebeuren. De heer Sies zegt dat het geen tegenstelling zou moeten zijn of we in de Coolsingel gaan investeren, of in de wijken. Dat ben ik helemaal met hem eens. Het enige probleem dat we op dit moment hebben, is dat er wel een plan ligt voor 60 miljoen investeren in de Coolsingel, maar dat er geen plan ligt voor investeringen in de wijken. Dat is precies het probleem waardoor de SP-fractie op zijn zachtst gezegd niet erg enthousiast is om dit krediet toe te kennen.

De **VOORZITTER** (de heer Molenaar). Zullen we de beantwoording door de wethouder laten doen?

De heer **VERHEIJ** (vvd). Ik heb nog geen bijdrage gehad.

De **VOORZITTER** (de heer Molenaar). Sorry, u staat niet op mijn lijstje. O, u staat als derde, maar toen was u er niet. Mijn excuses, u krijgt het woord.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Mijnheer de voorzitter. Hebben wij 60 miljoen over voor het aanleggen van een heel brede stoep? Dat is de vraag die hier vandaag voorligt. Ik kan u het antwoord van de VVD geven: dat is geen goed plan, dat moeten we niet doen. Het plan dat voorligt, is een half plan dat niet aan de eisen voldoet. Het gaat ten koste van andere prioriteiten in de stad en het is een gemankeerd plan waar nog heel veel op aan te merken valt. Natuurlijk is het goed dat we nadenken over het opknappen en verbeteren van de Coolsingel, maar dan moeten we het wel goed doen. We moeten het in één keer goed doen en nu is het niet het moment om dat te doen.

Het plan dat er ligt, voldoet niet aan de eisen voor de verkeerscirculatie die we in 2009 hebben vastgesteld. Het voldoet niet aan de eisen die zijn vastgelegd in het verbeeldend programma van eisen uit 2011. Het is een half plan doordat bijvoorbeeld de fietsenstallingen er niet in zitten en doordat het Binnenwegplein niet ontsloten wordt. Er zijn andere prioriteiten. Hierover is vandaag al genoeg gezegd, dus dat ga ik niet herhalen. Het wordt echt tijd dat we in de woonwijken, de andere delen van deze stad, gaan investeren om te voorkomen dat de kosten daar verder oplopen. Het is vooral een gemankeerd plan waar fouten in zitten. Het aanleggen van een fietssnelweg met twee richtingen op de Coolsingel, is vragen om ongelukken.

Mevrouw **ESKES** (cda). Begrijp ik het goed dat de VVD zegt dat het een half plan is en dat de fractie een plan wil dat vele malen duurder is en waar nog veel meer aspecten

zijn meegenomen, maar dat het geld tegelijkertijd moet worden uitgegeven aan de wijken? Het lijkt wat tegenstrijdig met elkaar. Ik hoor dat er veel meer geld tegenaan gegooid moet worden, maar tegelijkertijd hoor ik dat het geld aan de wijken moet worden uitgegeven. Dat lijkt me wat ingewikkeld.

De heer **VERHEIJ** (vvd). De VVD legt de prioriteit bij de andere delen van de stad. Als het gaat om de Coolsingel, moeten we een goed en volledig plan maken. Dat zou kunnen betekenen dat het op termijn duurder is, maar het geeft ook de tijd om ervoor te sparen, zoals de heer Bruijn voorstelde.

Mevrouw **ESKES** (cda). Maar als het geld nu wordt uitgegeven aan de wijken, lijkt me dat het spaarpotje dat nu klaarstaat voor de investering hierin, snel op is. Het gaat dus nog vele malen langer duren, omdat we eerst een nieuw spaarpotje gereed moeten hebben voor de wensen van de heer Verheij.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Voorlopig ligt er helemaal nog geen plan dat volledig is en aan alle eisen voldoet. Volgens mij zijn we sowieso nog wel een aantal jaren bezig, voordat bijvoorbeeld de verkeerscirculatie in deze stad echt een keer geregeld is. Dat heeft nog een aantal jaren nodig. We hebben dus nog tijd zat om te bedenken wat we op de Coolsingel gaan doen en wat het mag kosten.

Mevrouw **ESKES** (cda). Er is nu een plan, er is gelegenheid geweest om moties in te dienen om het plan beter te maken naar wensen die de VVD blijkbaar heeft. Ik hoor niets over moties, maar alleen maar dat de fractie gaat tegenstemmen. De VVD had ook de kans gehad om allerlei wensen in te brengen en voor te leggen aan de gemeenteraad.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Juist doordat we op dit moment de prioriteit elders in de stad

leggen, dien ik op dit moment die wensen niet in. We moeten gewoon overnieuw beginnen en een echt goed plan gaan maken.

De heer **KROON** (d66). Mevrouw Eskes stelt een heel simpele vraag. Vindt de heer Verheij dat het geld nu geïnvesteerd moet worden in andere wijken, of vindt hij dat er meer gespaard moet worden zodat er een beter plan kan komen? Je kunt het niet allebei doen.

De heer **VERHEIJ** (vvd). Voordat de verkeerscirculatie in deze stad echt goed op orde is, zijn we zo veel jaar verder. In de tussentijd kunnen we goed nadenken over een echt goed plan voor de Coolsingel. Dan kunnen we in die tijd ook een spaarpotje vullen.

Ik kan afronden, want volgens mij is alles gezegd. Niet nu, niet met dit bedrag, niet half doen, maar pas als er een volwaardig plan is voor de verkeerscirculatie en voor de Coolsingel zelf. Dan komen we terug op de vraag hoe we de Coolsingel gaan aanpakken.

De **VOORZITTER** (de heer Molenaar). Wilt u nu het antwoord van de wethouder, of wilt u eerst lunchen?

Ik hoor veel mensen zeggen dat ze willen lunchen. Ik schors de vergadering tot 13.30 uur.

(Schorsing.)

